

Bestuurlijk jaarverslag ZWN 2019

Stichting Vrijescholen Zuidwest Nederland
Afdeling voortgezet onderwijs & basisonderwijs

De Vrije School Den Haag (VO & PO)
Rudolf Steiner College Rotterdam
Marecollege Leiden

**rudolf steiner
college**

vrijeschool voor voortgezet onderwijs
vwo, havo, vmbo-tl

Voorwoord

In 2019 heeft de stichting wederom getracht de vrijeschool-idealen zo goed mogelijk vorm te geven, binnen de spelregels van de rijksoverheid. Een belangrijk thema was het afgelopen jaar aandacht voor het versterken van het eigenaarschap: zowel van leraren als van leerlingen.

Het Rudolf Steiner College in Rotterdam is al enkele jaren fors aan het groeien en is in staat met een dependance deze groei goed op te vangen. Verder is onder meer aandacht besteed aan kwaliteitszorg.

Voor het Marecollege in Leiden was 2019 het eerste pilotjaar van een substantiële onderwijsvernieuwing: de invoering van het 70-minutenrooster. Er is daarbij veel geïnvesteerd in ontwikkeling van onderwijsaanbod, ontwikkeling van docenten en evaluerend onderzoek. Na de zomer werd de school geconfronteerd met het vertrek van haar gewaardeerde rector. Gelukkig is het gelukt om een waardige opvolger te vinden die per 1 maart is gestart.

In Den Haag was het, ten gevolge van een leerlingendaling in het VO, nodig om bezuinigingen door te voeren. Na de zomer is de nieuwe rector voortvarend gestart met het verder invoeren van de geplande verbeteringen. Dit heeft in maart 2020 geleid tot een mooi

herstel van de instroom van nieuwe leerlingen.

In het basisonderwijs is intensief en succesvol gewerkt aan de implementatie van het directe instructiemodel en meer gerichte toetsanalyses. De school werd in 2019, door een dure nieuwe cao, geconfronteerd met een forse stijging van de loonkosten. Aanvankelijk leidde dit tot ingrijpende bezuinigingen, maar met behulp van extra ouderbijdragen konden deze maatregelen deels worden verzacht.

Tot slot was de groei in het internationale onderwijs aanvankelijk minder dan verwacht, maar in de loop van 2019 en begin 2020 kwam de geprognosticeerde groei van de grond. Omdat dit jaarverslag primair gaat over 2019 is hier verder geen aandacht besteed aan de effecten van Covid-19, terwijl tijdens het schrijven van dit jaarverslag dit de scholen voor complexe vraagstukken plaatst.

Het primair onderwijs heeft bewust gekozen voor een aanpak waarbij het afstandslernen wel digitaal werd ingericht maar het beeldscherm-lernen werd beperkt, in aansluiting op onze vrijeschoolvisie dat kinderen zich gezonder ontwikkelen aan de echte wereld dan aan een virtuele. De opening in twee fasen is voorspoedig verlopen: eerst in halve klassen op 11 mei en in hele klassen vanaf 8 juni.

In het voortgezet onderwijs was een diversiteit aan leervormen: een combinatie van huiswerkopdrachten en online lessen. Per school en per leraar verschilde dit. Bij het opengaan per 2 juni is door de scholen aandacht gegeven aan het weer in contact komen met de leerling, elkaar in levende lijve kunnen spreken.

Daarnaast is van belang om in beeld te brengen waar de leerlingen onderwijskundig staan, zodat een goede aansluiting gemaakt kan worden op het volgende schooljaar. Deze laatste maanden hebben veel gevraagd van leerlingen, leraren, OOP en schoolleiding; iedereen heel erg veel dank voor de creatieve en flexibele inzet daarbij.

Dit jaar is het jaarverslag herzien ten opzichte van voorgaande jaren. Daarbij is de handreiking vanuit OCW gevolgd. De bedoeling is dat het jaarverslag hiermee compacter wordt en daarmee beter leesbaar.

*10 juni 2020,
Artho Jansen, bestuurder*

Inhoudsopgave

1. Basisgegevens

- 1.1 Basisgegevens 7
- 1.2 Bijdrage van ZWN aan de samenleving 7
- 1.3.1 Realisatie van de belangrijkste doelstellingen van ZWN 8
- 1.3.2 Waardering en overige informatie 10
- 1.4 Naleving regelgeving 11
- 1.5 Continuïteit van de onderwijsinstelling 11
- 1.6 Belangrijkste risico's en onzekerheden (B1) 12
- 1.7 Verwachtingen en kansen voor de(nabije) toekomst (4 tot 5 jaar vooruit) 12
- 1.8 Duurzaamheid 13
- 1.9 Klachten 13

2. Thema's op grond van wet- en regelgeving

- 2.1 Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016 15
- 2.2 Prestatiebox gelden PO/VO 15
- 2.3 PO wachtgelden 15

3. Visie en besturing

- 3.1 Visie ZWN 17
- 3.2 Besturing 17
- 3.3 Naleving branchecodes goed bestuur 19
- 3.4 Verslag toezichthoudend orgaan (B3) 19
- 3.5 Maatschappelijke thema's 21

4. Risicomanagement

- 4.1 Strategie 23
- 4.2 Operationele activiteiten 23
- 4.3 Financiële positie 23
- 4.4 Financiële verslaggeving 27
- 4.5 Wet- en regelgeving 28
- 4.6 Risicoprofiel 28
- 4.7 Interne risicobeheersings- en controlesysteem (B2) 28

5. Onderwijs en bedrijfsvoering

- 5.1 Onderwijsprestaties en onderwijskundige zaken 31
 - 5.1.1 Vrijeschool visie op onderwijskwaliteit 31
 - 5.1.2 Primair onderwijs 32
 - 5.1.3 Voortgezet onderwijs, opbrengsten en examenresultaten 34
- 5.2 Bedrijfsvoering 35
- 5.3 Personeelsbeleid 35
- 5.4 Financieel beleid 36
- 5.5 Duurzaamheid 36

6. Toekomstige ontwikkelingen

- 6.1 Ontwikkelagenda 37
- 6.2 Regeling jaarverslaggeving onderwijs 39

7. Bijlagen

- Bijlagen B1, B2 en B3 43

1. Basisgegevens

1.1 Statutaire naam, vestigingsplaats en rechtsvorm

Statutaire naam: Stichting Vrijescholen Zuidwest Nederland (ZWN) (KvK 40407208)

Bestuursnummer: 95785

Hoofdvestiging: Den Haag

Rechtsvorm: Stichting

Brinnummers: 16TV voor het VO en 05WB voor het PO

Raad van toezicht

Met ingang van 1 januari 2020 bestaat de raad van toezicht uit de volgende personen: de heer M. de Bruine (voorzitter), mevrouw M. Vreeburg, de heer W. Van Ewijk en mevrouw K.C Jansen.

Met ingang van 10 februari 2020 heeft de heer van Ewijk het voorzitterschap overgenomen van de heer De Bruine, die aanblijft als regulier toezichthouder. De heer Bakker is met ingang van 1 januari teruggetreden conform het rooster van aftreden. De werving van een nieuwe toezichthouder op voordracht van de mr is in verband met de het coronavirus uitgesteld.

De bestuurder van de stichting is de heer mr J.H.B. Jansen. De Stichting Vrijescholen Zuidwest Nederland (ZWN) vormt het bestuur en het bevoegd gezag van de volgende scholen:

Eén PO-school voor Vrije School Primair Onderwijs in Den Haag aan de Abbenbroekweg 7 genaamd De Vrije School Den Haag (VSDH-

PO). Hier valt tevens de internationale school (IGBO) onder, The International School The Hague.

Drie VO-scholen voor Vrije School Voortgezet Onderwijs:

- het Marecollege aan de Sumatrastraat 120 in Leiden;
- het Rudolf Steiner College aan de Tamboerstraat 9 in Rotterdam;
- de Vrije School Den Haag aan de Waalsdorperweg 12 te Den Haag, tevens hoofdvestiging) (VSDH-VO).

1.2 Bijdrage van ZWN aan de samenleving

De vrijescholen van ZWN hebben tot doel *vrije mensen te ontwikkelen die in staat zijn zelf doelen en richting aan hun leven te geven. De behoefte aan fantasie, een gevoel van waarheid en een verantwoordelijkheidsgevoel. Deze drie krachten vormen de kern van het onderwijs* (citaat Rudolf Steiner). Bovengenoemde kwaliteiten laten zich niet makkelijk meten, daarom is overleg met de andere vrijescholen in het VO besloten tot een gezamenlijke collegiale visitatie om zicht te krijgen op deze kwaliteit en hierover verantwoording af te kunnen leggen.

1.3.1. Realisatie van de belangrijkste doelstellingen van ZWN

De ZWN-brede beleidsdoelstellingen zijn vastgelegd in het nieuwe Schoolplan ZWN 2019-2023 VO en hebben met name betrekking op onderwijsontwikkeling en onderwijskwaliteit (onder andere borging van het antroposofische mensbeeld in het onderwijs, de differentiatie in het leerproces van de individuele leerling versterken zodat de leerling optimaal in beweging komt en een aantrekkelijke werkgever blijven). Voor het PO is een apart schoolplan opgesteld dat aansluit bij de ambities van de basisschool. Daarnaast is een doelstelling geformuleerd voor de financiële administratie: de personeel- en salarisadministratie en de financiële administratie wordt vergaand gedigitaliseerd. In 2019 is de facturatie gedigitaliseerd, in 2020 worden de personeelsdossiers uniform gedigitaliseerd.

De Schoolplannen van de individuele vestigingen zijn op de sites van de scholen terug te vinden. De genoemde thema's zijn in concrete doelen voor de afzonderlijke vestigingen vastgelegd (zie onder). Het onderstaande overzicht benoemt de doelen die binnen de scholen gerealiseerd zijn:

Den Haag VO (Waalsdorperweg)

- Voorbereiden op financiële gevolgen van de uitgroei van twee onderwijsmodellen en de daling van het leerlingenaantal;
- Sturing op leskwaliteit: focus op elkaar blijven inspireren, vertalen naar de lespraktijk, benoemen van doelen, benoemen van deelverantwoordelijkheden binnen het college;
- Versterken eigenaarschap/zelfstandigheid bij leerlingen (intrinsieke motivatie);

- Evaluatie invoering nieuw onderwijsmodel (onderwijskundig en organisatorisch);
- Verbeteringen naar aanleiding van inspectiebezoek 2018;
- Versterken PR met betrekking tot leerlingenaantal;
- Antroposofie versterken en eigentijds maken door dit te ontwikkelen in samenhang met onderwijs-kwaliteit, identiteit en PR;
- Evalueren ziekteverzuim van personeel en ontwikkelen plan van aanpak;
- Schoolleiding (rector en teamleiders) weer op gewenste sterkte brengen.

Leiden

- Herinrichting schoolleiding;
- Voorbereiding en uitwerkingen voorstel 70-minuten rooster;
- Versterking metacognitieve vaardigheden;
- Versterking leerlingbegeleiding om opstroom/stapelen te stimuleren;
- Verdere versterking imago Marecollege leidend tot meer vwo-leerlingen;
- Intervisie gericht op antroposofie en audit-uitkomsten (lesafsluiter en didacticus);
- Aanpak ontwikkelen om werkdruk te verminderen;
- Ruimte in de begroting zoeken voor personeel en investeringen;
- Versterken externe subsidierelaties/aanvragen.

Rotterdam

- Het intensiveren van het bezoeken van elkaars lessen;
- In ieder team wordt gewerkt aan meer eigenaarschap. Taken en verantwoordelijkheden worden nadrukkelijker verdeeld;
- Het vraagstuk hoogbegaafdheid krijgt aandacht: een docent wordt gedurende 1 dag

vrijgemaakt om dit te onderzoeken en hiervoor schoolbeleid te maken;

- In het kader van de kwaliteitszorg krijgt de vwo-leerweg komend jaar extra aandacht;
- De reeds ingeslagen weg om een school in de wijk en in de stad te zijn wordt vervolgd;
- De actualiteit in de lessen. Leerlingen geven aan hier meer behoefte aan te hebben;

Den Haag PO (Abbenbroekweg)

- Herzien van de beschrijving en versterken van het onderwijskundig beleid;
- Opstellen van een nieuw schoolplan (ten behoeve van meerjaren kwaliteitsbeleid);
- Versterken van de professionele communicatievaardigheden (ten behoeve van versterken van de samenwerking);
- Versterken van het sociale klimaat en het registeren daarvan (ten behoeve van veiligheidsbeleving van kinderen);
- Consolideren van de management kwalificatie van het kwaliteitsmanagementsysteem (ten behoeve van efficiënt, effectief en kwaliteitsvol werken).

Den Haag PO/International Waldorfschool The Hague

- Realiseren van een passend internationaal curriculum;
- Realiseren van het gewenste aantal leerlingen conform begroting.

Vrijeschool onderwijskwaliteit en doelstellingen

Naast de deugdelijkheidseisen van de inspectie hebben vrijescholen eigen kwaliteitseisen. ZWN baseert haar opvatting over de kwaliteit van onderwijs op de vrijeschoolpedagogiek, onder meer bestaande uit een evenwicht tussen hoofd, hard en handen. Deze visie sluit goed aan bij het

gedachtengoed van professor Gert Biesta¹. Hij onderscheidt drie functies ten aanzien van de kwaliteit van onderwijs:

- Kwalificatie (bijbrengen van kennis en vaardigheden);
- Socialisatie (deel (leren) worden van groepen en vaardigheden);
- Subjectwording (persoonsvorming: iemand worden, in de wereld staan).

Voor vrijescholen heeft de subjectwording van de leerlingen de hoogste prioriteit. Centraal staat de vraag welke unieke mogelijkheden tot persoonsvorming in de verschillende kennis- en vaardigheidsdomeinen en socialisatiedomeinen aanwezig zijn.

Een aandachtspunt is het verzamelen van informatie op basis waarvan schoolleiding en bestuur zicht hebben op deze kwaliteit. ZWN heeft meegedaan met het opzetten van een landelijk visitatiesysteem om meer zicht te krijgen op deze kwaliteit. In 2019 heeft een proefvisitatie in Rotterdam plaats gevonden. De eerste drie visitaties worden in 2020 landelijk op vrijescholen uitgevoerd volgens de nieuwe systematiek.

Onderwijsprestaties PO

De onderwijsprestaties in het primair onderwijs worden gevolgd aan de hand van de niet-methode gebonden toetsen en de eindtoets. Vorig jaar lag het gemiddelde van de eindtoets op 77,9%, hetgeen onder norm van de inspectie lag. De school heeft ingezet op een verbetering van dit percentage, hetgeen in 2019 gerealiseerd is. De eindtoets lag in 2019 met een score van 81,3 boven de inspectienorm van 80. Deze score ligt nog 0,5 punt onder het landelijk gemiddelde.

¹ Biesta, Gert (2009). *Goed onderwijs en de cultuur van het meten*

Ook de schooladviezen lagen wat hoger dan de voorgaande jaren, met een forse stijging in het aantal vwo-adviezen. Tegelijkertijd ging dit gepaard met een daling van het aantal havo-adviezen en een stijging in het aantal vmbo-t-adviezen.

Onderwijsprestaties VO

In Rotterdam ligt het slagingspercentage voor de vmbo-t boven het landelijk gemiddelde. Dit geldt ook voor alle afdelingen in Leiden. In Rotterdam zijn de slagingspercentages voor het vwo en de havo onder het landelijk gemiddelde.

Dit geldt ook voor alle afdelingen in Den Haag. Dit laatste heeft onder meer te maken met de overgang naar het nieuwe onderwijsmodel en discontinuïteit in de schoolleiding. Beide zaken zijn na de zomer voortvarend opgepakt en verbeterd.

Voor Rotterdam vmbo-t en vwo, alle afdelingen in Leiden en de havo en vwo in Den Haag geldt dat het driejaargemiddelde boven de inspectienorm ligt. Voor Rotterdam havo en Den Haag vmbo-t geldt dat dit driejaargemiddelde onder de inspectienorm ligt en daarmee onvoldoende is. Dit heeft onder meer te maken met het feit dat in de afgelopen jaren leerlingen onder vmbo-t-niveau zijn aangenomen die in de oude ivo-systematiek (2 examens) hun examen succesvol konden afronden, maar het in de huidige systematiek (6 examens) niet redden. De school is actief in het afstemmen van het aanbod op de doelgroep, maar gebleken is dat dit meer tijd kost dan voorzien.

Slagingspercentages 2018-2019

	vwo	havo	vmbo-t
Rotterdam	83	84	98
Leiden	100	93	90
Den Haag	87	82	73
landelijk 2019	90,8	88,3	93,0

1.3.2 Waardering en overige informatie

Via de [website van scholenopdekaart](#) is nadere informatie te vinden over de afzonderlijke scholen. Daar is onder meer de waardering van leerlingen en ouders opgenomen:

Tevredenheid & Veiligheid

	Leerlingen	Ouders	Schoolklimaat	Veiligheid
Leiden	6,8	8,4	7,3	9,5
Rotterdam	6,5	8,2	7,4	9,5
Den Haag VO	6,2	7,3	6,8	9,5
landelijk VO	6,5	7,9	7,1	9,2
Den Haag PO	-	7,6	-	

Ten opzichte van vorige jaren is de tevredenheid van leerlingen en de veiligheid in Rotterdam toegenomen (respectievelijk van 6,2 naar 6,5 en van 9,2 naar 9,5). In Den Haag is de leerlingentevredenheid afgenomen (van 6,4 naar 6,2), de oudertevredenheid gelijk gebleven en de veiligheid met 0,1 gestegen. Deze waardering

wordt in maart van het verslagjaar gedaan. Vanaf augustus heeft de nieuwe rector in Den Haag veel verbeteringen doorgevoerd die onder meer geleid hebben tot een stijging van het aantal aanmeldingen ten opzichte van het vorige jaar. In Leiden zijn de cijfers nagenoeg gelijk gebleven. De tevredenheid in het PO is gelijk gebleven.

1.4 Naleving regelgeving

In 2019 heeft ZWN de regelgeving naar behoren nageleefd. Jaarlijks ziet de externe accountant hier mede op toe en heeft dit wederom vastgesteld. Daarnaast heeft de inspectie in 2018 het bestuurlijk handelen onderzocht, waarbij eveneens gekeken is naar de naleving van de regelgeving; de daarbij genoemde verbeterpunten zijn geïmplementeerd.

1.5 Continuïteit van de onderwijsinstelling

Op grond van de onderstaande belangrijkste indicatoren voor de continuïteit van ZWN blijkt dat deze zich grotendeels in positieve zin ontwikkeld.

- **Leerlingenaantal:** ZWN-breed is sprake van een lichte daling van 2% ten opzichte van het afgelopen jaar voor het eerst in haar geschiedenis. In de voorgaande jaren was sprake van een groei van ca 4% per jaar. De daling wordt veroorzaakt door de overgang van een 6/7-jarig curriculum voor havo/vwo naar een 5/6-jarig curriculum en een daling van de instroom in Den Haag VO. In Den Haag PO is ook sprake van lichte daling, maar hier is bewust voor gekozen door te streven naar kleinere klassen. De daling wordt gecompenseerd door een voortgaande groei in Leiden, Rotterdam en de Internationale school (IWSTH);
- **De financiële ratio's van ZWN zijn op orde.** De liquiditeitsratio ligt met 1,7 boven het ZWN streefdoel van 1,5 en de solvabiliteitsratio ligt op het streefbedrag van 60%. Het weerstandsvermogen ligt op 15%. Vastgesteld is dat het gecorrigeerd weerstandsvermogen een betere indicatie geeft: dit voldoet met 5% aan de vastgestelde streefwaarde (tussen 5-10%);
- **Onderwijsresultaten:** niet alle afdelingen hebben een positieve beoordeling van de inspectie. Er wordt hard gewerkt aan verbeterlagen.

Realisatie & ontwikkeling

	Realisatie 1.10.18	Realisatie 1.10.19	ontwikkeling	%
Rotterdam	947	986	39	4,12%
Leiden	601	627	26	4,33%
Den Haag VO	780	692	-88	-11,28%
Den Haag PO	438	423	-15	-3,42%
IWSTH	13	21	8	61,54%
saldo	2779	2749	-30	-1,08%

NB. VO-cijfers zijn exclusief vavo-leerlingen

1.6 Belangrijkste risico's en onzekerheden (B1)

Jaarlijks wordt een risico-inventarisatie gemaakt ten behoeve van de Kaderbrief en de begroting van het daarop volgende jaar. Daarnaast wordt periodiek bij de financiële rapportages een actualisatie van deze risico's opgesteld.

Belangrijkste voorzienbare risico's zijn:

- Hogere personeelskosten ten gunste van lerarentekort: deze kostenpost is inderdaad gestegen, maar hiervoor was voldoende ruimte gereserveerd;
- Fluctuaties in de ouderbijdrage: deze is relatief gelijk gebleven in het afgelopen jaar;
- Traject Internationale school;
- Overige rijksbezuinigingen/maatregelen: in tegenstelling tot voorgaande jaren waren in 2019 geen verrassingen;
- Nieuwe cao: met name in het PO heeft de cao aanzienlijke kosten met zich meegebracht (ivm functiemix), in het VO was met name sprake van organisatorische belasting door de invoering van de ontwikkeltijd;
- Tegenvallende groei van het aantal leerlingen: in Den Haag VO was in 2019 sprake van een leerlingendaling. De daling van rijksinkomsten slaat vooral in de komende jaren neer, waardoor de school werd gedwongen tijdig passende maatregelen te nemen. In de begroting voor 2020 is rekening gehouden met verschillende instroomscenario's. Inmiddels is duidelijk geworden dat de instroom in Den Haag weer gestegen is naar het niveau van twee jaar geleden, waardoor de risico's beperkt zijn.

1.7 Verwachtingen en kansen voor de (nabije) toekomst (4 tot 5 jaar vooruit)

- De belangstelling voor het vrijeschoolonderwijs is al enkele jaren groeiende: hierdoor kan de stichting meer leerlingen een plaats op een vrijeschool bieden en ontstaat binnen de scholen meer financiële ruimte. Knelpunt is echter de huisvesting, de meeste scholen hebben geen ruimte om verder te groeien en gemeenten kunnen vaak niet tijdig passende uitbreiding bieden, waardoor de groei belemmerd wordt;
- De scholen hebben hechte lerarencolleges met betrokken collega's, waardoor het vooralsnog relatief goed lukt om leraren te vinden ten tijde van schaarste. Met name het op het laatste moment vervangen van zieke leraren is een probleem en leidt tot hoge vervangingskosten door de inzet van externe bureaus;
- De vereenvoudiging van het kostenmodel zal voor het VO een aanzienlijke verbetering opleveren. Op basis van het rekenmodel komt dit neer op circa 600.000 euro per jaar: waarschijnlijk wordt dit in vijf jaar gefaseerd ingevoerd. In het PO wordt rekening gehouden met een daling van circa 30.000 euro, als gevolg van de doorwerking van de relatief hoge leeftijd van de leraren in het nieuwe model;
- De toename van expats en internationals in Den Haag heeft geleid tot de start van de internationale Waldorf School The Hague. De groei is minder voortvarend dan aanvankelijk was verwacht. De verwachting is dat deze school de komende jaren geleidelijk zal groeien.

1.8 Duurzaamheid

Duurzame uitgangspunten en initiatieven worden door ZWN onderschreven: het is noodzakelijk om voor onze leerlingen een meer duurzame wereld te creëren. Dit heeft er onder meer toe geleid dat gekozen is voor groene energie via de gezamenlijke inkoop via het platform Energie voor Scholen. Tegelijkertijd staan de uitgaven altijd onder spanning en zijn er altijd wensen om meer geld uit te geven aan onderwijs, waardoor gezocht wordt naar de meest optimale verhouding tussen uitgaven aan duurzaamheid en onderwijs. Dit heeft in ieder geval geresulteerd in zonnepanelen op het dak bij het Marecollege in Leiden, bij De Vrije School Den Haag (PO) en op het Rudolf Steiner College in Rotterdam.

1.9 Klachten

Er zijn in 2019 twee klachten ingediend. Eén klacht is rechtstreeks ingediend bij het bestuur. Dit betrof de klacht van de ouders van een leerling die op grond van haar resultaten en vakkenpakket niet werd toegelaten tot de examenklas, terwijl er volgens de ouders verzachtende omstandigheden waren. De ouders hebben genoeg genomen met de nadere toelichting op dit besluit.

Daarnaast is rechtstreeks bij de Landelijke Geschillencommissie een klacht ingediend met betrekking tot het niet toelaten van een leerling in de vmbo-t examenklas op grond van de resultaten. De Geschillencommissie heeft de school in het gelijk gesteld, waarna de school in afstemming met de ouders een passende vervolgopleiding voor de leerling heeft gevonden.

2. Thema's op grond van wet- en regelgeving

2.1 Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016

ZWN heeft als uitgangspunt dat zij niet doet aan beleggingen. De zeer lage rentestand heeft daar geen verandering in gebracht: de risico's op de kapitaalmarkt voor publieke middelen acht het bestuur niet verantwoord. Dit is vastgesteld in het Treasury Statuut, hetgeen in 2020 herijkt is. Ook is ZWN geen voorstander van externe leningen bij kapitaalverschaffers anders dan schenkingen. Bij de internationale school is hiervoor gekozen om de voorfinanciering te kunnen bekostigen.

2.2 Prestatiebox gelden PO/VO

De middelen uit de prestatie box zijn gebruikt om te investeren in de kwaliteit van het onderwijs door het scholen van individuele leerkrachten. Daarnaast is het traject ter (duurzame) verbetering van de onderwijs kwaliteit verlengd Enkele jonge leerkrachten hebben intensieve conder andereching ontvangen van meer ervaren collega's, die daartoe een speciale conder andereching opleiding hebben gevolgd. De intern begeleiders hebben verschillende cursussen en trainingen gedaan op het gebied van passend onderwijs.

Aanvullend is door de school ca 40% toegevoegd aan het budget voor duurzame

ontwikkeling. Deze extra gelden komen uit de Aanvullend is door de school ca 40% toegevoegd aan het budget voor duurzame ontwikkeling. Deze extra gelden komen uit de ouderbijdrage en zijn aan de ouders verantwoord. In februari is een onderzoek van Regioplan uitgekomen, waaruit blijkt dat reallocatie van prestatiebox gelden tot onverantwoord kwaliteitsverlies leidt. ZWN onderschrijft dit.

Prestatiebox gelden VO

In 2012 is gestart met de invulling van de afspraken die zijn voortgekomen uit het bestuurlijk akkoord tussen de VO-Raad en de Minister van Onderwijs. Gestart is met het houden van een nulmeting. Vervolgens zijn de scholen aangemeld bij het "Scholen aan Zet", initiatief (SAZ) en is de nulmeting in gezamenlijkheid geanalyseerd. Als hoofdthema is gekozen voor differentiatie. In Vensters voor Verantwoording is de voortgang bijgehouden. Met betrekking tot de verschillende thema's levert dit het volgende overzicht op: zie tabel pagina 16.

2.3 Wachtgeld PO

In het PO zijn geen voormalige collega's waarop wachtgeldregelingen van toepassing zijn.

Prestatiemonitor

	Meting uitgevoerd	Plan van aanpak	Realisatie
Gemiddelde CE cijfer voor kernvakken	x	x	gereed
Verschillen tussen leerlingen signaleren(en zo nodig actie ondernemen)	x	x	in proces
Ambitieuze leercultuur d.m.v. profiel voor talentontwikkeling	x	x	in proces
Goed HRM-beleid d.m.v.			
- Bijhouden bekwaamheidsdossier	x	x	gereed
- Functioneringsgesprekken	x	x	gereed
- Tevredenheid beginnende leraren	x	x	in proces

3. Visie en besturing

3.1 Visie ZWN

ZWN ontleent haar pedagogische opdracht uit het volgende citaat van Rudolf Steiner:

“De vraag is niet wat de mens moet kunnen en weten om zich in de bestaande sociale orde te kunnen voegen, maar wat er in aanleg in de mens aanwezig is en in hem ontwikkeld kan worden. Pas dan kan de opgroeiende generatie de maatschappij steeds opnieuw met nieuwe krachten verrijken.”

Ons onderwijs is gericht op het bijdragen aan de individuele ontwikkeling van de leerling. Daarbij wordt een evenwichtige ontwikkeling op het gebied van het denken, het gevoel en de wil nagestreefd. Cognitieve, kunstzinnige en sociale vorming krijgen gelijkwaardige aandacht. Niet de leerstof, maar de ontwikkelingsmogelijkheden van een bepaalde leeftijd en de individuele mogelijkheden staan centraal. De leerstof is ontwikkelingsstof en is afgestemd op de leeftijdsfasen van de leerlingen. De leerlingen moeten hun mogelijkheden en talenten kunnen ontdekken en ontplooiën. Het vrijeschool-leerplan maakt het mogelijk dat zij een ruime kijk op zichzelf en de samenleving kunnen ontwikkelen. Hierdoor worden leerlingen zich bewust van hun interesses en hun, vaak onbewust aanwezige, mogelijkheden en idealen. De keuze voor een vervolgopleiding en beroep kan dan vanuit hun eigen motivatie plaatsvinden. Zo kunnen zij een wezenlijke en

betrokken bijdrage aan de samenleving leveren.

Daarnaast is het van belang dat leerlingen leren omgaan met onderlinge verschillen. Zij moeten leren samenwerken en daarbij respect tonen voor de ander en andermans kwaliteiten leren zien en waarderen (breder dan, maar wel aansluitend op burgerschapsvorming). Met name in de ambachtelijke vakken en de kunstvakken komen deze aspecten –in heterogene groepen waar dat kan- aan bod.

Tot slot is het van groot belang dat leerlingen zich ook op het cognitieve vlak goed ontwikkelen en worden voorbereid op de einddoelen van het examen. In de schoolplannen 2019-2023 voor het PO en het VO is dit nader uitgewerkt.

3.2 Besturing

Governance

- De stichting ZWN wordt geleid door een bestuurder. Hij is het bevoegd gezag van de stichting. De beginselen van good governance van 2009 en 2019 zijn vertaald in de bestuurlijke structuur. Er is sprake van één bestuurder en een raad van toezicht, waarmee (bestuurs)uitvoering en toezicht functioneel gescheiden zijn. Dit is nader uitgewerkt in de statuten, in het Reglement bestuurder, rvt-leden en schoolleiders en in het Toezichtkader ZWN;
- Voor de drie VO-vestigingen is een

medezeggenschapsraad (mr) ingericht die twee tot drie keer per jaar bijeenkomt, regelmatig overlegt met de bestuurder en twee keer per jaar met de raad van toezicht. Daarnaast zijn zogenaamde vestiging medezeggenschapsraden (vmr) in het leven geroepen. Deze vmr'en overleggen vier keer per jaar met de rectoren. Het PO heeft een aparte mr, die overlegt met de schoolleider. Omdat sprake is van VO-scholen en PO-scholen en twee brinnummers, is het niet verplicht om een gmr te benoemen. Afsproken is dat de voorzitters van de beide medezeggenschapsraden (VO en PO) gezamenlijk een ad hoc gmr kunnen vormen, als er onderwerpen zijn die hen beiden betreffen en dit noodzakelijk blijkt te zijn. In de praktijk is dit nog niet voorgekomen;

- De scholen hebben een contactouderoverleg, waarbij vanuit elke klas een ouder vertegenwoordigd is. In dit overleg worden de ontwikkelingen van de afzonderlijke scholen besproken.

Schoolleiding

- Binnen de VO-scholen is een meerhoofdige schoolleiding, waarbij de portefeuilles onderwijs, personeel en bedrijfsvoering onderling verdeeld zijn onder de (con)rectoren. Daarnaast zijn teamleiders aangesteld binnen de scholen;
- Ter borging van een toenemende uniformiteit binnen ZWN, functioneren ZWN-brede VO-werkgroepen onder aansturing van (con)rectoren rond diezelfde thema's (onderwijs, personeel en bedrijfsvoering);
- Binnen de PO-school is sprake van een coördinatieteam (CT), dat gevormd wordt door de schoolleider en teamleiders;
- In 2019 vond driewekelijks een

directievergadering voor het VO plaats, waarin de bestuurder met de rectoren de ontwikkelingen op de scholen bespreekt en bestuursbeslissingen worden genomen.

Daarnaast vindt een tweewekelijks werkoverleg plaats tussen de bestuurder en de rectoren/schoolleider;

- In het PO is sprake van een tweewekelijks bestuurlijk overleg tussen schoolleider en bestuurder.

Externe contacten

- ZWN is lid van de Vereniging voor vrijescholen, de VO-Raad, de VO-werkgeversvereniging De Coöperatie (zowel voor PO als voor VO), de PO-Raad en de VBS. Met deze instellingen vindt een intensieve uitwisseling plaats, waarbij enerzijds sprake is van belangenvertegenwoordiging, anderzijds van kennisuitwisseling. De bestuurder is voorzitter van het VBS bestuur. Daarnaast zit hij uit hoofde van zijn functie in de besturen van de vier stichtingen voor passend onderwijs;
- De vier scholen hebben via de rector/schoolleider en/of bestuurder contacten met de gemeente. Deze contacten betreffen onder meer de onderwerpen zorg, orde/handhaving, subsidies en huisvesting. Waar nodig en zinvol neemt de bestuurder het voortouw in de lokale contacten, met name bij bouwplannen;
- In de ZWN-regio zijn twee initiatieven gestart, waarbij ZWN-scholen als partnerschool fungeren om zo de kwaliteit van de vrijeschool te helpen realiseren en bewaken. Het betreft hier een vrijwillige ondersteuning, zonder verplichtingen en risico's voor de ZWN-scholen. In de regio zijn de volgende initiatieven gestart:
 - Het Grotius in Delft is in augustus 2015

gestart en heeft inmiddels 8 klassen, verspreid over drie leerjaren.

- Vrije School Zeeland in Vlissingen is in augustus 2016 gestart. Het Rudolf Steiner College treedt hierbij als partnerschool op om de vrijeschool kwaliteit te helpen borgen.

3.3 Naleving branchecodes goed bestuur

ZWN volgt de code goed bestuur zoals deze is beschreven door de VO Raad en de PO Raad. In 2019 is het Toezichtkader van ZWN herzien naar aanleiding van de geactualiseerde code van de VO Raad. De stichting beschikt over een klokkenluiders-regeling en haar jaarverslag wordt jaarlijks gepubliceerd op de bestuurs-website (INDICAT) en de sites van de scholen.

3.4 Verslag toezichthoudend orgaan (B3)

De raad van toezicht kwam in 2019 vijf keer bij elkaar in reguliere vergaderingen. Verder is er een conference call geweest rond de situatie in Den Haag. Voorafgaand aan deze vergaderingen vond in 2019 tweemaal overleg plaats met de mr.

De samenstelling van de raad is in 2019 gewijzigd: de beoogde toezichthouder de heer Middendorp heeft in goed overleg om medische redenen afgezien van toetreding tot de raad. Met ingang van 10 oktober 2019 zijn de heer Van Ewijk en mevrouw Vreeburg toegetreden tot de raad. De raad kent twee commissies: een remuneratiecommissie (in 2019: de heer De Bruine en mevrouw Boon, in 2020: de heer De Bruine en de heer Van Ewijk) en een financiële (audit)commissie (in 2019: mevrouw Jansen en de heer Bakker, in 2020 mevrouw Jansen en de

heer De Bruine).

De raad heeft in haar toezichtkader beschreven op welke wijze en met welke frequentie zij toeziet op de rechtmatigheid en doelmatigheid. Dit toezichtkader is in 2019 herijkt op de herziene code goed bestuur van de VO Raad. De visie van de stichting op het realiseren van onderwijskwaliteit is leidend in het toezichtkader, de indicatoren in het toezichtkader zijn daarbij ondersteunend. De raad – dan wel de auditcommissie – volgt en bespreekt deze aspecten aan de hand van de Kaderbrief, de begroting, de kwartaalrapportage en de jaarrekening. Verder is in het toezichtkader beschreven dat de raad ook op informele wijze via gesprekken met de mr en gesprekken binnen de organisatie informatie vergaard.

De volgende thema's kregen in 2019 aandacht:

- De jaarrekening over 2018 werd vastgesteld. De verbetersuggesties van de nieuwe accountant zijn overgenomen en ingevoerd;
- De raad heeft kennis genomen van de Kaderbrief 2020 die door de bestuurder is vastgesteld: deze brief vormt een gedegen basis voor de begroting;
- De begroting voor 2020 werd goedgekeurd en de meerjarenbegroting 2021-2024 is besproken;
- De Schoolplannen 2019-2023 voor het VO en het PO zijn vastgesteld;
- De remuneratiecommissie heeft aan het begin van het jaar een plan- en ontwikkelingsgesprek met de bestuurder gevoerd. Dit gesprek heeft geresulteerd in doelen en afspraken voor het kalenderjaar. Aan het einde van het jaar is een 360-graden feedback gesprek georganiseerd met direct betrokken collega's van de

- bestuurder. Tevens is een vragenlijst uitgezet bij de voorzitters van de vmr'en. In het beoordelings-gesprek is vastgesteld dat de afgesproken doelen gehaald zijn. De raad heeft kunnen vaststellen dat de bestuurder op basis van de gerealiseerde doelen en de ontvangen feedback goed heeft gefunctioneerd;
- De auditcommissie heeft diverse malen met de bestuurder overlegd: met betrekking tot jaarrekening 2018, de Kaderbrief 2020 en de begroting 2020. Daarnaast heeft tussentijdse afstemming plaatsgevonden, onder meer naar aanleiding van de managementrapportages en de bezuinigingen in Den Haag;
 - In 2019 vonden twee gesprekken plaats met vertegenwoordigers van de mr ZWN VO. Gesproken is onder meer over het lerarentekort, het nieuwe schoolplan en de tweedeling in het onderwijs;
 - In 2019 zijn de volgende onderwerpen meer uitgebreid besproken met de bestuurder: de bezuinigingsplannen voor Den Haag tgv de leerlingendaling, periodieke voortgangsverslagen en financiële verslagen aan de raad van toezicht, de ontwikkeling van de in 2018 gestarte internationale afdeling (IGBO). Daarnaast zijn onder meer de Kaderbrief, de begroting, de jaarrekening, de bevindingen van de accountant, de herziening van het Toezichtkader besproken;
 - In 2019 heeft de raad de honorering binnen ZWN getoetst aan de WNT. De salarissen van zowel de bestuurder als de toezichthouders voldoen aan de wettelijke normen. Op grond van de WNT kwalificeert de raad zichzelf en de algemeen directeur/bestuurder als topfunctionaris. De beloningscomponenten zijn in de jaarrekening opgenomen.

Diverse leden van de raad van toezicht hebben deel genomen aan een aantal landelijke trainingen over het toezichthouden en ook aan de landelijke bijeenkomst van raden van toezicht uit het Vrijeschool VO-onderwijs. Voor de leden van de raad van toezicht is in 2015 de honorering vastgesteld: de brutobedragen zijn sindsdien ongewijzigd. De nettobedragen zijn in 2018 naar beneden bijgesteld. Toen bleek dat BTW moest worden afgedragen is besloten om de BTW in mindering te brengen op de afgesproken bedragen. De bedragen zijn derhalve inclusief BTW en gebaseerd op de adviestabellen van de VTOI, en binnen de kaders van de WNT: Voorzitter ontvangt 4.875 euro, een lid ontvangt 3.250 euro en leden die in een commissie zitten (audit en renummeratie) ontvangen aanvullend 900 euro.

3.5 Maatschappelijke thema's

Strategisch personeelsbeleid

Het (strategisch) personeelsbeleid is er onder meer op gericht om bij te dragen aan goed vrijeschool onderwijs. Hiertoe wordt een intensief inwerkprogramma aangeboden aan nieuwe leraren zonder vrijeschool ervaring. Verder is met andere vrijescholen een gezamenlijke post HBO-opleiding aan de hogeschool Leiden in het leven geroepen voor leraren die zich verder willen verdiepen in de uitgangspunten van de vrijeschoolpedagogie. In dat kader worden twee/driewekelijks pedagogische vergaderingen belegd, waarbij onder meer kinderbesprekingen plaatsvinden. Ook vinden er ZWN-brede, gezamenlijke studiedagen plaats.

Passend onderwijs

ZWN is voor de vier scholen aangesloten bij vier aparte samenwerkingsverbanden die passend onderwijs uitvoeren: één PO-verband en vier VO-verbanden. Binnen deze verbanden speelde het afgelopen jaar de discussie over onafhankelijk toezicht in de vorm van een onafhankelijke voorzitter. ZWN streeft binnen deze verbanden naar om de onafhankelijke functie binnen het governance van deze samenwerkingsverbanden te versterken en pleit voor meer onafhankelijke leden in de raden van toezicht van de samenwerkingsverbanden. Verder stimuleert ZWN dat de beschikbare gelden (met name de reserves) zoveel mogelijk worden ingezet voor het onderwijs. Dit leidt binnen alle verbanden tot plannen die gericht zijn op uitputting van de reserves.

Allocatie van middelen naar de scholen

Uitgangspunt is dat de rijksmiddelen zoveel

mogelijk aan het onderwijs ten goede komen. De begroting van de scholen is gebaseerd op het leerlingenaantal. De bovenschoolse overheadskosten zijn relatief laag (2,5%) ten opzichte van andere stichtingen omdat scholen in verband met de geografische spreiding veel werkzaamheden in eigen beheer uitvoeren. Maar ook de totale kosten voor de schoolleiding zijn bij ZWN lager (4%) dan landelijk (6%).

Werkdruk

Werkdruk is een groot knelpunt op de scholen van ZWN. Op één van de scholen is een uitgebreid onderzoek gedaan naar oorzaken en oplossingen: daar is gebleken dat de ervaren knelpunten sterk variëren en de gewenste oplossingen dientengevolge evenzeer. Op de scholen wordt gezocht naar oplossingen, zonder anderszins het streven naar kleinere klassen en het meer benutten van lesassistenten. De krapte op de arbeidsmarkt legt nog een extra druk op de scholen: zowel op de collega's als op de financiën tgv de inzet van dure externe bureaus om lesuitval te voorkomen.

Toetsing en examinering

Aan de hand van de checklist van de VO Raad is het examineringsproces geëvalueerd en aangepast. Tevens is een ZWN-breed examenreglement opgesteld, met in een bijlage de bijzonderheden per school. Verder onderzoeken de scholen op welke wijze het aantal toetsen kan worden teruggedrongen en in hoeverre summatieve toetsen vervangen kunnen worden door formatieve toetsen.

Vrijwillige ouderbijdrage

Gemiddeld betalen ouders op de vrijeschool een hogere bijdrage dan op andere scholen. Deze

bijdrage is nodig om de vrijeschoolkwaliteit, die ouders wensen, te kunnen bieden. De nadruk ligt echter op het vrijwillige karakter, waarbij uitgaande van het solidariteitsprincipe rekening wordt gehouden met de draagkracht van ouders. Uitgangspunt is dat elke leerling toegang heeft tot onze scholen: de omvang van de ouderbijdrage heeft nooit invloed op het aanbod aan de leerlingen.

Ouderbetrokkenheid

Vrijescholen hebben van oudsher een nauwe band met de ouders. De belangrijke taak die scholen hebben wordt zoveel mogelijk gezamenlijk uitgevoerd. Het ideaalbeeld is dat hetgeen op school wordt aangeboden, thuis wordt doorgedragen, met name op het gebied van persoonsvorming. In dat kader heeft elke klas één of meer contactouders en hebben de scholen meerdere keren per jaar een overleg met deze contactouders, waarbij afstemming plaats vindt over relevante zaken en verantwoording wordt afgelegd (onder andere over de hoogte en de besteding van de ouderbijdrage). Daarnaast is op elke school een (vestigings) medezeggenschapsraad die frequent overlegt met de schoolleider/rector. Tevens is er een bovenschoolse mr die met de bestuurder en de raad van toezicht overlegt.

4. Risicomanagement

4.1 Strategie

ZWN volgt een strategie waarbij de belangen van de leerling centraal staan. Wij hebben de overtuiging dat wij een bijzondere meerwaarde leveren voor onze leerlingen en willen zoveel mogelijk leerlingen de mogelijkheid bieden om van onze scholen gebruik te maken. Dit betekent dat we open staan voor groeimogelijkheden, ook als deze risico's en kosten met zich meebrengen, zonder anderels voorinvesteringen. Wij willen bewust inspelen op de toegenomen landelijke belangstelling voor vrijescholen, maar tegelijkertijd moet de kwaliteit van het onderwijs gewaarborgd zijn en mag dit niet ten koste gaan van groei. Daarnaast worden de reguliere ontwikkelingen gemonitord en beoordeeld op bijkomende risico's. Te denken valt aan ontwikkelingen in leerlingenaantallen, de mate waarin wij zichtbaar kunnen blijven in de toegenomen concurrentie in het onderwijs en de eisen die dit aan ons als werkgever stelt.

4.2 Operationele activiteiten

Naast de meer strategische oriëntatie is ZWN zich ook bewust van de operationele vertaling hiervan. Bij verschillende interne ontwikkelingen wordt steeds nagegaan wat de impact hiervan is op de organisatie: zowel op pedagogisch/onderwijskundig gebied, als op de meer bedrijfsmatige aspecten van de scholen. De administratieve organisatie is beschreven op

zo'n manier dat fraudegevoeligheid en mogelijkheden voor corruptie tot een minimum beperkt zijn. Jaarlijks voert de accountant hier ook controles op uit en bevestigt dit beeld.

4.3 Financiële positie

ZWN heeft een positief resultaat na bestemming behaald ter hoogte van 223.099 euro. In 2019 is 166.504 euro toegevoegd aan de bestemmingsreserve. Deze toevoeging is het saldo van extra gelden die in december zijn ontvangen van OCW tbv 2020/2021 van 402.470 euro en onttrekkingen uit de bestemmingsreserve voor kosten met betrekking tot het behalen van bevoegdheden door leraren en het inzetten van de reserves voor kosten van ziektevervanging. Dit resultaat is een verbetering ten opzichte van het vorige jaar, waarbij voor het eerst in de afgelopen decennium een negatief resultaat gerealiseerd was van 44.529 euro.

Het gecorrigeerde positieve resultaat op ZWN-niveau wordt veroorzaakt door een positief resultaat in Leiden (+8.704 euro), Rotterdam (+85.804 euro) en Den Haag VO (+161.676 euro). Het positieve resultaat in Den Haag lijkt in contrast te staan met de ingrijpende bezuinigingen van voor de zomer 2019. Bij nadere beschouwing van de uitkomsten is het echter van belang om te realiseren dat de bezuinigingen in 2019 geheel bedoeld waren om

tekorten in 2020 en latere jaren te beperken. Dit is slechts ten dele gelukt, immers voor de komende jaren zou er nog geen sluitende begroting zijn als er geen verlaging van het rendement was afgesproken voor 2020 en 2021 ter hoogte van 250.000 euro, in combinatie met te realiseren bezuinigingen. Verder is het positieve resultaat veroorzaakt doordat de bezuinigingen in 2020 ingingen per 1 augustus 2019 in verband met termijnen van de tijdelijke aanstellingen. Hierdoor is in de laatste maanden van het jaar een positief resultaat ontstaat. Tot slot vormt het vrijvallen van de Bapo-reservering het grootste deel van het positieve resultaat. Dit is een eenmalige meevaller omdat minder aanspraak op baporechten is gedaan dan voorzien. Gestreefd wordt om een deel van het positieve resultaat in te zetten om de verdere bezuinigingen te beperken en te investeren in de kwaliteit van het onderwijs in Den Haag. Daarbij is het hogere aantal leerlingen boven de prognose ook een belangrijke meevaller die zal worden ingezet.

Voor Den Haag PO geldt een negatief resultaat ter hoogte van 33.085 euro. Dit is veroorzaakt door een cao-stijging die slechts ten dele kon worden opgevangen door een extra bijdrage van ouders en aanpalende bezuinigingen. Daarnaast was sprake van hoog ziekteverzuim, extra juridische kosten en een hoge transitievergoeding.

Voor de International Waldorf School The Hague (IWSTH) geldt dat het Fonds tot Steun een schenking heeft gedaan om de kosten in de aanloopfase te kunnen financieren. Daarmee komt het saldo uit op 0.

Om in de financiële situatie van de stichting gezond te houden is een taakstelling afgesproken met betrekking tot de groei van het weerstandsvermogen. Dit vormt de basis van de begroting. Gemiddeld ligt dit op 1%. De realisatie in Rotterdam lag in 2019 1.567 euro boven deze taakstelling (84.237 euro). De realisatie van Den Haag VO lag 96.176 euro boven de taakstelling (65.500 euro), in Leiden lag deze 42.296 euro onder de taakstelling (51.000 euro) en Den Haag PO lag 60.001 euro onder de taakstelling (26.916 euro). Op basis van deze realisatie krijgen de scholen die dit betreft de opdracht om de begrotingsdiscipline te versterken.

Naast de financiële resultaten heeft ZWN in de afgelopen jaren voor relevante indicatoren streefwaarden benoemd die een nadere indicatie geven van de financiële positie. Uit het onderstaande overzicht blijkt dat twee ratio's er het afgelopen jaar op vooruit zijn gegaan en twee gelijk zijn gebleven. Verder liggen alle ratio's op of boven de ZWN-streefwaarden en ruim boven de signaleringswaarden van de inspectie.

Indicator ²	inspectie-signalering	2016	2017	2018	2019	ZWN-doelstelling
Solvabiliteit 2	>30%	61%	60%	57%	62%	>50%
Liquiditeit	>0,75	1,81	1,79	1,64	1,88	>1,50
Weerstandsvermogen	>5%	17%	18%	15%	16%	15-20%
Gecorrigeerd weerstandsvermogen voor mva	n.v.t.	5%	6%	5%	7%	5-10%

Met de extra middelen OCW-middelen uit december 2019 komen de indicatoren verder boven de (minimale) streefwaarden uit. Als de extra middelen van OCW buiten beschouwing zouden blijven zou de solvabiliteit uitkomen op 58%, de liquiditeit op 1,67. Het weerstandsvermogen komt vervolgens uit op 16% en gecorrigeerde weerstandsvermogen op 5%. Als de OCW-middelen de komende 2 jaar weer worden uitgegeven, zullen deze indicatoren dientengevolge weer dalen.

Met deze indicatoren zit ZWN wat betreft alle indicatoren op of boven de streefwaarden. Daarbij valt op dat de solvabiliteit en de liquiditeit in 2019 enigszins zijn toegenomen. De andere indicatoren zijn gelijk gebleven. Dit is een goed resultaat, waarmee de eenmalige leerlingendaling in Den Haag vooralsnog goed weerstaan is, al zal de daling in inkomsten vooral de komende jaren merkbaar zijn. De bestuurder en de schoolleiding houden deze ontwikkelingen nauwlettend in de gaten. Op grond van de bovenstaande cijfers doet de stichting het op dit moment echter goed. De stichting heeft goed zicht op de risico's en

onzekerheden met betrekking tot haar financiële positie. Van zaken als liquiditeitsrisico's en renterisico's is geen sprake. Verder is het beleid om geen externe financiering af te sluiten en is daar vooralsnog geen aanleiding toe, waardoor onzekerheden mbt mogelijkheden om financiering aan te trekken en valutarisico's niet aan de orde zijn.

² De definities van de indicatoren zijn opgenomen in bijlage 1

**B2 Staat van baten en lasten
2019**

	2019	Begroting 2019	2018	
	€	€	€	
Baten				
3.1	Rijksbijdragen	21.121.320	20.102.240	19.806.791
3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	811.911	415.036	570.434
3.5	Overige baten	2.655.800	2.563.245	2.346.754
	Totaal baten	24.589.031	23.080.521	22.723.979
Lasten				
4.1	Personeelslasten	19.210.905	18.328.058	18.188.476
4.2	Afschrijvingen	433.016	447.392	438.844
4.3	Huisvestingslasten	1.846.490	1.573.910	1.553.707
4.4	Overige lasten	2.709.456	2.624.113	2.813.002
	Totaal lasten	24.199.867	22.973.472	22.994.029
	Saldo baten en lasten	389.164	107.049	-270.050
5	Financiële baten en lasten	439	3.250	750
	Resultaat voor resultaatbestemming	389.603	110.299	-269.300
	Af: dotatie bestemmingsreserve publiek			
	Bij: onttrekking bestemmingsreserve publiek	-166.504	117.354	185.071
	Resultaat na resultaatbestemming	223.099	227.653	-84.229

4.4 Financiële verslaggeving

Vier keer per jaar vindt een financiële verslaglegging plaats: in april, in juli (intern), in oktober en in december (onderdeel van de begroting). Hierbij wordt verslag gedaan van de realisatie ten opzichte van de begroting (op ZWN-niveau en ten aanzien van de afzonderlijke vestigingen). Verder wordt de ontwikkeling van de verschillende indicatoren aangegeven: financiële ratio's (rentabiliteit, liquiditeit, solvabiliteit (gecorrigeerd) weerstandsvermogen en niet financiële risico's (onderwijskwaliteit, ziekteverzuim, leerlingenaantal, klachten).

De drie VO-scholen zijn ieder aangesloten bij een eigen samenwerkingsverband rond passend onderwijs. De uitgebreide financiële en beleidsmatige verantwoording verloopt via deze stichtingen. Op hoofdlijnen hier een impressie per school:

- **In Leiden** heeft de school 89.925 euro ontvangen van het samenwerkingsverband. In totaal is door het samenwerkingsverband aan het Marecollege voor 21 leerlingen een OntwikkelingsPerspectiefPlan (OPP's) afgegeven. Verder hebben 7 groepen een half uur per week ondersteuning ontvangen (euritmie-ondersteuning, kunstzinnige therapie, individuele conder andereching, hoogbegaafdheid, begrijpend lezen, extra rekenen, faalangstreductie);
- **In Rotterdam** heeft de school in schooljaar 2018- 2019 71.150 euro aan ondersteuningsbekostiging ontvangen. Dit is meer dan voorgaande jaren (36K). Reden van de toename is dat de scholen nu zelf de middelen hebben gekregen voor de begeleider

passend onderwijs (BPO). Deze is in augustus 2019 in dienst genomen. In 2019 had de school 15 leerlingen met een OPP. Daarnaast zijn er drie leerlingen gedurende drie maanden tijdelijk in het OPDC (Orthopedagogisch Didactisch Centrum) geplaatst . Twee leerlingen zijn naar het VSO begeleid. Voor de volledige ondersteuning die de school biedt is de vergoeding van het samenwerkingsverband ontoereikend. Dit betekent dat de school zelf een stevige eigen bijdrage levert aan het vormgeven van de zorg. De school is daar graag toe bereid;

- **In Den Haag VO** is vanuit het samenwerkingsverband 45.467 euro ontvangen voor basisondersteuning en 40.582 euro voor extra ondersteuning. In schooljaar 2018/2019 zijn 15 OPP's opgesteld, in schooljaar 2019/2020 waren dat er circa 25;
- **Den Haag PO** heeft in 2019 74.472 euro ontvangen van het samenwerkingsverband. Hiervan was 68.807 euro bestemd voor basisondersteuning. Met dit geld worden interne en externe hulpverleners ingeschakeld om extra remedial teaching of andere ondersteuning te bieden. Er is 5.665 euro ontvangen voor een tweetal individuele arrangementen. De besteding van de gelden wordt aan het einde van ieder arrangement met ouders en SPPOH besproken in de evaluatie van het arrangement. Daarnaast zijn twee toelaatbaarheidsverklaringen afgegeven voor het speciaal (basis) onderwijs.

4.5 Wet- en regelgeving

De scholen bevinden zich in een omgeving waarbij sprake is van complexe wet- en regelgeving die voortdurend in beweging is. Samen met de staf (recent uitgebreid met een bestuurssecretaris) worden deze ontwikkelingen voortdurend gemonitord. Gezien de beperkte omvang van het bestuurskantoor maken we hierbij relatief veel gebruik van externe expertise, om zo verzekerd te zijn van een goede aansluiting bij externe ontwikkelingen. Uitgangspunt is om steeds op alle ontwikkelingen voorbereid te zijn, deze te analyseren op mogelijke impact voor de stichting en zo nodig tijdig maatregelen te nemen om ongewenste effecten te voorkomen.

Een organisatie is ‘in control’ (goed bestuur) als ze de interne en externe onzekerheden onderkent en maatregelen neemt, zodat de organisatie voorspelbaar wordt en een balans tussen risico en beheersing wordt gevonden. ZWN is in dat opzicht in control: de afgelopen jaren zijn we niet of nauwelijks verrast door ontwikkelingen. We zagen deze aankomen en konden tijdig passende maatregelen nemen.

In de begroting wordt jaarlijks een inventarisatie gemaakt van de voorzienbare risico's die op de scholen afkomen en worden passende maatregelen voorgesteld. In 2018 waren dit de volgende risico's:

- tegenvallende groei van het aantal leerlingen
- effecten nieuw bekostigingsmodel
- mutaties in de ouderbijdrage
- effecten rijksbezuinigingen/maatregelen
- aansprakelijkheid datalek/AVG
- toename kosten personeel door krapte op de arbeidsmarkt/dure bureaus

In de kwartaalrapportages worden ontwikkelingen van deze risico's steeds beschreven evenals eventuele maatregelen.

4.6 Risicoprofiel

Onze scholen bevinden zich in een regio met relatief stabiele demografische ontwikkeling: in Den Haag en Rotterdam is sprake van groei, in Leiden is mogelijk op termijn sprake van enige krimp. Ouders en leerlingen kiezen voor onze scholen op grond van het ideëel profiel en de kleinschaligheid. Scholen waar sprake is van een overgang in de leiding (rectorwisseling) moeten zich soms herpakken, hetgeen met onrust gepaard kan gaan. Dit kan zijn weerslag hebben op de leerlingenaantallen en de opbrengsten. Zodra de personele ontwikkelingen in de schoolleiding weer op orde zijn, nemen de leerlingenaantallen veelal weer toe. De afhankelijkheid van de externe concurrentie is gering, omdat geen andere school een vergelijkbaar profiel heeft. Duidelijk is dat een eventuele tijdelijke daling van het leerlingenaantal wel direct financiële consequenties heeft, die de onrust versterkt. In 2019 speelde dit in Den Haag en wordt hard gewerkt aan interne verbeteringen.

4.7 Interne risicobeheersings- en controlesysteem (B2)

Het ZWN risicobeheersing- en controlesysteem is opgezet om inzicht te krijgen in de mate waarin de strategische en operationele doelstellingen worden gerealiseerd, of er betrouwbare financiële rapportages zijn en of de navolging van relevante wet- en regelgeving is

gegarandeerd. Daarnaast bestaat het interne risicobeheersings-systeem uit:

Planning- en control cyclus

met daarin onder andere: Kaderbrief, meerjarenbegroting (exploitatie, liquiditeit en investeringen) opgebouwd vanuit de formatieplanning, voorafgaand aan het schooljaar en opgesteld binnen de door de raad van toezicht gestelde kaders. Verantwoording vindt plaats via periodieke rapportages per verslagjaar en wordt afgerond met de jaarrekening. Alle rapportages zijn opgesteld volgens de standaard rapportagestructuur en de handleiding voor de inrichting van de financiële verslaglegging;

Risico analyse

In 2013 is een risico analyse opgesteld. Deze wordt jaarlijks geactualiseerd. De werking van deze systematiek heeft enerzijds een preventief effect, waarbij de noodzakelijke omvang van het gecorrigeerd weerstandvermogen getoetst wordt aan de hand van de risico's. Tevens wordt jaarlijks een rendementseis vastgesteld op basis van de risiconder anderenalyse. Verder wordt gedurende het jaar gestuurd op de realisatie ten opzichte van de begroting aan de hand van kwartaalrapportages.

5. Onderwijs en bedrijfsvoering

5.1 Onderwijsprestaties en onderwijskundige zaken

5.1.1 Vrijeschool visie op onderwijskwaliteit

Vrijescholen hebben een eigen visie op kwaliteit van onderwijs. Hierbij baseren wij ons op de uitgangspunten van Rudolf Steiner en sluiten wij aan bij de driedeling van Gert Biesta.

Ons onderwijs is gericht op het bijdragen aan de individuele ontwikkeling van de leerling. Daarbij wordt een evenwichtige ontwikkeling op het gebied van het denken, het gevoel en de wil nagestreefd. Cognitieve, kunstzinnige en sociale vorming krijgen gelijkwaardige aandacht. Niet de leerstof, maar de ontwikkelingsmogelijkheden (aansluitend bij de leeftijdsfase van de leerling) en de individuele mogelijkheden staan centraal. De leerlingen moeten hun mogelijkheden en talenten kunnen ontdekken en ontplooien. Het vrijeschoolleerplan maakt het mogelijk dat zij een ruime kijk op zichzelf en de samenleving kunnen ontwikkelen. Hierdoor worden leerlingen zich bewust van hun interesses en hun, vaak onbewust aanwezige, mogelijkheden en idealen. De keuze voor een vervolgopleiding en beroep kan dan vanuit hun eigen motivatie plaatsvinden. Zo kunnen zij een wezenlijke en betrokken bijdrage aan de samenleving leveren. Daarnaast is het van belang dat leerlingen leren omgaan met onderlinge verschillen. Zij moeten leren samenwerken en daarbij respect tonen

voor de ander en andermans kwaliteiten leren zien en waarderen (breder dan, maar wel aansluitend op burgerschapsvorming). Met name in de ambachtelijke vakken en de kunstvakken komen deze aspecten – in heterogene groepen waar dat kan – aan bod. Tot slot is het van groot belang dat leerlingen zich ook op het cognitieve vlak goed ontwikkelen en worden voorbereid op de einddoelen van het examen.

Biesta³ onderscheidt drie functies ten aanzien van de kwaliteit van onderwijs:

- Kwalificatie (bijbrengen van kennis en vaardigheden)
- Socialisatie (deel (leren) worden van groepen en vaardigheden)
- Subjectwording (persoonsvorming: iemand worden, in de wereld staan)

De consequentie van het bovenstaande is dat er voldoende aandacht uit gaat naar kwalificatie, maar dat het accent ligt op subjectwording. Dit vraagt veel tijd en energie van leerlingen en leraren. Daarom is er geen ruimte over om te streven naar excellentie op het gebied van kwalificatie. Omdat de bekostiging daar wel nauw mee verbonden is, gaan de onderstaande hoofdstukken met name in op deze cognitieve opbrengsten.

3 *Biesta, Gert (2009). Goed onderwijs en de cultuur van het meten*

In 2018 is de stichting voor het eerst beoordeeld op de eigen (vrijeschool) doelen: de inspectie heeft vastgesteld dat het denken, voelen willen goed zichtbaar was en daarbij sprake was van een zichtbare doorlopende leerlijn van het PO naar het VO (Den Haag). De inspectie gaf hier het predicaat “goed”. In het VO is inmiddels een landelijk visitatiekader ontwikkeld, gebaseerd op waarderend onderzoek. Het komende schooljaar zullen ook ZWN-scholen gevisiteerd worden.

5.1.2 Primair onderwijs

Opbrengsten en schooladviezen 2019

Ten opzichte van de voorgaande jaren zijn de opbrengsten in 2019 verbeterd. De eindtoets lag dit jaar met een score van 81,3 boven de norm van 80 en 0,5 punt onder het landelijk gemiddelde. Ook de schooladviezen lagen wat hoger dan de voorgaande jaren, met een forse

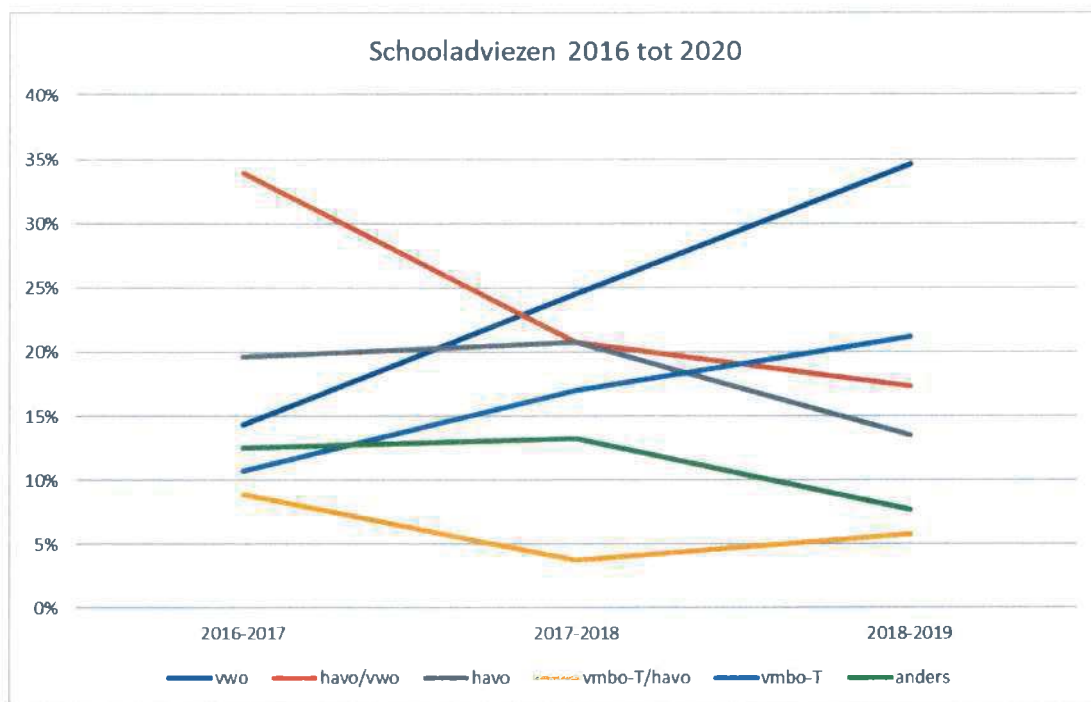
stijging in het aantal vwo adviezen. Tegelijkertijd ging dit gepaard met een daling van het aantal havo adviezen en een stijging in het aantal vmbo-t adviezen.

Bij de niet-methode toetsen valt op dat de verschillende taaltoetsen over het algemeen beter worden gemaakt naarmate de jaargroep hoger komt (hogere klassen hebben betere opbrengsten). Dat geldt echter niet voor de rekentoetsen. Die worden in de lagere leerjaren veelal beter gemaakt dan in de hogere leerjaren. Bij de taaltoetsen valt op dat er vooral aandacht moet zijn voor spelling, werkwoorden en begrijpend lezen.

Over het algemeen geldt dat de opbrengst analyses en het gebruik van de verschillende niet-methode toetsen in 2019 extra aandacht heeft gekregen in de scholing van de leerkrachten.

Eindtoets opbrengsten 2017-2019

Jaar	School-gemiddelde	Landelijk gemiddelde	Norm	Oordeel
2017	76	78	78	Onvoldoende
2018	77,9	81	80	Onvoldoende
2019	81,3	81,8	80	Voldoende

Technisch lezen Spelling woorden Spelling werkwoorden Begrijpend lezen Rekenen en wiskunde

Opbrengsten niet-methode toetsen 2019

Klas/ toets	Technisch lezen		Spelling woorden		Spelling werkwoorden		Begrijpend lezen		Rekenen- Wiskunde	
2			5,3 klas 1						I klas 1	I klas 2
3			4,1 klas 1	6,6 klas 3					II klas 1	III klas 3
4	III+ klas 2	II klas 3	5,7 klas 1	8,6 klas 4			5,8 klas 3	6,2 klas 4	I klas 2	III klas 4
5	III klas 2	II+ klas 4	4,8 klas 1	9,3 klas 5	5,2 klas 4	5,8 klas 5	5,6 klas 3	7,1 klas 5	II klas 2	II klas 5
6	III klas 2	II+ klas 5	4,9 klas 2	9,7 klas 6	4,4 klas 4	6,2 klas 6	5,3 klas 3	7,4 klas 6	III klas 2	IV klas 6

Legenda

VS	Waarde	
I	8+	Zeer goed
II	7-8	Goed
III	5-6	Voldoende
IV	3-4	Onvoldoende
V	1-2	Zwaar onvoldoende

5.1.3 Voorgezet onderwijs

Opbrengsten

- In Rotterdam zijn de slagingspercentages voor het vwo gestegen (van 76% naar 84%), maar liggen onder het gewenste niveau. Voor de havo zijn deze gedaald (van 88 naar 84%). Voor beiden geldt dat een verbeteringslag gemaakt wordt;
- In Leiden hebben het vwo en de havo mooie resultaten: slagingspercentages van respectievelijk 100% en 93%. De slagingspercentages van de vmbo-t zijn gedaald van 96% naar 90%. Intern wordt onderzocht waar dit aan ligt en welke verbeteringen nodig zijn;
- In Den Haag zijn de slagingspercentages in de vmbo-t gestegen van 67% naar 73%: deze stijging is positief, maar ligt onder het gewenste percentage. Hetzelfde geldt voor de andere afdelingen: vwo 87% en havo 82%. De verbeteringslagen maken onderdeel uit van een breder verbeterpakket.

Tabel 1 - Slagingspercentages schooljaren 2017-2019

Rotterdam	vwo	havo	vmbo-t
2017	96	82	91
2018	76	88	96
2019	83	84	98
Leiden			
2017	100	97	95
2018	100	92	96
2019	100	93	90
Den Haag			
2017	94	83	72
2018	95	81	67
2019	87	82	73
Landelijk 2019	90,8	88,3	93,0

Examenresultaten

- Voor Den Haag vmbo-t zijn de examenresultaten iets verbeterd t.o.v. 2018, maar blijven gemiddeld over drie jaar met 5,93 onder de norm van de inspectie (6,12).
- Voor Rotterdam havo geldt dat de resultaten in 2019 met een gemiddelde van 6,13 nét onder de inspectienorm van 6,15 zitten.
- Voor Rotterdam vwo geldt dat het driejaargemiddelde boven de inspectienorm zit.
- Voor Leiden geldt dat de drie afdelingen zich ruim boven de inspectienorm bevinden, met het vwo als uitschieter.

Tabel 2 - Behaalde examencijfers (gemiddelde CE) ten opzichte van de inspectienorm (per school)

Rotterdam	16-17	17-18	18-19	3-jaars-gemiddelde	inspectie-norm
vmbo-t	6,24	6,36	6,47	6,35	6,06
havo	6,06	6,28	6,07	6,13	6,15
vwo	6,26	5,97	6,26	6,13	6,05
Leiden					
vmbo-t	6,38	6,55	6,22	6,38	6,14
havo	6,51	6,61	6,64	6,59	6,25
vwo	6,56	6,80	7,02	6,80	6,26
Den Haag					
vmbo-t	6,01	5,81	5,91	5,93	6,12
havo	6,11	6,24	6,30	6,22	6,19
vwo	6,39	6,33	6,17	6,28	6,23

5.2 Bedrijfsvoering

In 2019 speelden de volgende ontwikkelingen op gebied van bedrijfsvoering binnen ZWN:

- Nadat in 2018 alle voorbereidingen op de invoering van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) waren getroffen is begin 2019 een externe functionaris gegevensbescherming aangetrokken. Deze komt enkele keren per jaar op de scholen om de voortgang mbt de privacy te controleren. Er zijn enkele meldingen gedaan bij de Autoriteit persoonsgegevens, die verder niet tot vervolgstappen hebben geleid;
- Verder hebben drie Europese aanbestedingen plaatsgevonden: schoonmaak, printers/copiers en ict-beheer/ondersteuning;
- In 2019 zijn de mogelijkheden van het nieuwe administratiekantoor verder uitgerold. Verder zijn de voorbereidingen getroffen om te komen tot een digitaal personeelsdossier dat AVG-proof is;
- Met betrekking tot contractbeheer zijn alle beschikbare contracten in één systeem gezet en is een vacature uitgezet voor een bovenschoolse beheerder. Begin 2020 is deze gevonden. De contracteerder gaat aan de slag om het vastgestelde inkoopbeleid verder vorm te geven;
- Het bestaande treasury beleid (treasurystatuut) is conform afspraak bij het opstellen van de begroting 2020 herijkt aan de OCW-regeling Beleggen en belenen en vastgesteld;
- De afstemming tussen bovenschoolse administratie en de administratie op de scholen (financiën en personeel) is onderzocht. Dit heeft geleid tot een verduidelijking en verbetering van de onderlinge rolverdeling.

5.3 Personeelsbeleid

- Bovenschools zijn de werkzaamheden van de nieuwe medewerker uitgebreid met HR-taken, waarmee de scholen beter en meer inhoudelijk ondersteund kunnen worden;
- In 2019 is het ZWN VO functiegebouw herzien. Begin 2020 heeft de mr ingestemd met deze herziening. Ook in het PO is sprake van een herziening tgv de nieuwe cao: hierbij worden zoveel mogelijk de voorbeelden van het PO Raad gevolgd;
- Er is een start gemaakt met het vormgeven van ontwikkeltijd in het kader van de nieuwe cao;
- In 2019 is meer financiële ruimte gecreëerd voor het aantal leraren in LC. Met de huidige uitbreiding daalt het aantal leraren in LB van 50% naar 37%. De selectiegesprekken hebben in Leiden eind 2019 plaatsgevonden, in Rotterdam en Den Haag vinden deze plaats in 2020;
- Ten gevolge van de daling van het aantal leerlingen in Den Haag is vastgesteld dat de structurele rijksinkomsten aanzienlijk dalen in 2020. Om tijdig te anticiperen op deze daling zijn voor de zomer 2019 maatregelen genomen die er toe leiden dat tijdelijke dienstverbanden en uitbreidingen niet zijn verlengd. Ook is er een mobiliteitsregeling afgekondigd waar enkele collega's gebruik van hebben gemaakt. Met deze ingrepen is het gelukt om de financiële situatie gezond te houden.
- De uitkeringslasten na ontslag worden gemonitord. Waar zinvol worden voormalig collega's begeleid in het vinden van nieuw werk, afhankelijk van de kosten/baten afweging wordt daarbij een re-integratiebureau ingeschakeld.

5.4 Financieel beleid

Het financieel beleid is gericht op het realiseren en behouden van een structureel gezonde situatie, waarbij de beschikbare middelen zo veel mogelijk worden ingezet voor het geven van onderwijs. De vastgestelde ratio's zijn daarbij leidend: deze vormen een verantwoorde ondergrens. Als er meer financiële ruimte (bijvoorbeeld door groei of herziening van het bekostigingsstelsel) ontstaat wordt deze ingezet voor het onderwijs.

Verder hebben vestigingen een zekere mate van eigen financiële verantwoordelijkheid. De inkomsten ten gevolge van het aantal leerlingen vormen de basis van de inkomsten van de scholen: bij groei levert dit dus meer inkomsten op, bij krimp moet de daling van inkomsten binnen de scholen opgevangen worden. Volgens een planning- en controlcyclus wordt op verschillende momenten in het jaar gestuurd op het realiseren van deze gezonde situatie.

5.5 Duurzaamheid

De idealen met betrekking tot duurzaamheid worden door ZWN onderschreven: het is noodzakelijk om voor onze leerlingen een meer duurzame wereld te creëren, willen zij later tot verdere ontwikkeling kunnen komen. Zonder dat dit ten koste mag gaan van de onderwijskwaliteit wordt gestreefd naar optimalisering van de duurzaamheid. Dit heeft geresulteerd in zonnepanelen op het dak van het Marecollege in Leiden. In eerdere jaren waren deze reeds gerealiseerd in Den Haag (PO) en in Rotterdam. In de meerjarenonderhoudsplannen is duurzaamheid en energiebewustzijn een belangrijke indicator die verwerkt is in de

uitgaven. Verder zijn in het inkoopbeleidsplan eisen met betrekking tot duurzame inkoop opgenomen. Ook is ZWN in 2019 overgegaan op een groene stroomleverancier.

6. Toekomstige ontwikkelingen

6.1 Ontwikkelagenda

In het nieuwe Schoolplan 2019-2023 zijn voor het VO de volgende hoofdthema's uitgewerkt:

Antroposofisch mensbeeld

versterken van het werken vanuit het antroposofisch mensbeeld en daarbij anticiperen op externe ontwikkelingen (maatwerk curriculum.nu, flexibilisering, formatief toetsen, hedendaags VS ict-beleid). Dit gebeurt door het mensbeeld te expliciteren/vertalen, het onderwijs hier vervolgens op te verbeteren en dit te monitoren via visitaties;

Onderwijs

versterken onderwijs door meer aandacht voor iedere leerling: bijvoorbeeld d.m.v. differentiatie, conder andereching, begeleiding, stimuleren eigenaarschap, zoeken naar maatregelen in de structuur (bijv. aanpassing omvang van de lessen) en daar op schoolniveau heldere keuzes in te maken;

Werkgeverschap

aantrekkelijke werkgever zijn/blijven in antwoord op lerarentekort door middel van profileren als "gepassioneerde werkomgeving", passende beloning (functiemix) en maatregelen om de werkdruk te verminderen. Voor de korte termijn is hieronder per school aangegeven welke beleidsvoornemens geformuleerd zijn. Hierbij wordt eventueel

benodigde extra inzet van collega's gefinancierd binnen de beschikbare taaktijd: het lukt om dit te realiseren zonder aanvullende investeringen.

Per vestiging zijn (deels aansluitend) de volgende doelstellingen geformuleerd voor 2019/2020, in mei/juni 2020 worden deze geëvalueerd en bijgesteld:

Den Haag VO

(nog opgesteld door de interim-rector)

- Implementeren voor een duurzaam gezonde financiële basis;
- Versterking PR en imago en versterking werving nieuwe leerlingen;
- Herijken visie op onderwijs/onderwijsmodel en het gewenste aantal leerlingen/groei van de school;
- Efficiënt werken aan de personeelsformatie en personeelszaken;
- Plan van aanpak maken voor de uitval van lessen;
- Communicatie met ouders en ouderparticipatie verbeteren;
- Verbeterplannen examenresultaten uitvoeren;
- Verlagen van het ziekteverzuim;
- Verbeteren van de aanspreekcultuur;
- Werken aan een duurzaam en goed bruikbaar gebouw.

Leiden

- Implementeren, monitoren en evalueren 70-minuten rooster;
- Coaching van leerlingen om zittenblijven te verminderen en stapelen te stimuleren;
- Invoeren keuzeperiodes die aansluiten bij de gekozen profielen;
- Terugdringen geoorloofd ziekteverzuim onder leerlingen;
- Vergroten bewustzijn leerlingen mbt gebruik mobiele telefoons (onder andere een variant op een dag per week telefoonloze dag);
- Verbeteren taal- en leesvaardigheid;
- Verbetering organisatie van het ondersteuningsaanbod mbt passend onderwijs;
- Eenvormig beleid mbt huiswerk registratie in Magister;
- Adequaat vormgeven en verloop vervanguren;
- Vervangen verouderde ict (geen investering);
- Antroposofische verdieping mbt waarnemen van leerlingen;
- Verlagen werkdruk door verschillende maatregelen.

Rotterdam

- Ontwikkelen van werkwijzen om leerlingen via keuze actiever bij de lesstof te betrekken;
- Bekendheid bij leraren van het vrijeschoolleerplan vergroten;
- Analyseren en aanpassen huidige toets beleid;
- Voorbereiden op ontwikkelingen rond Curriculum.nu;
- Analyse van resultaten havo én vwo leidend tot verbeterplannen, overleg met sectieleiders en teamleiders. Indien nodig met externe deskundige;
- Lesbezoek wordt in het komend jaar gecontinueerd zonder anders dat in 2018-2019 is ingezet. Focus ligt op de rol van de

didacticus (Kijkwijzer en Audit);

- Verlagen van de werkdruk door minder ad hoc besluiten, prouder anderectief handelen, aandacht voor complexiteit zorg (passend onderwijs) voor mentoren, goed communiceren over veranderingen.

Abbenbroekweg

- Alle medewerkers worden geconder anderecht op de kenmerken van een professionele schoolcultuur en hebben uit de conder andereching gesprekken hun eigen leerdoelen geformuleerd die aan bod komen in de ontwikkelgesprekken met de teamleiders;
- Alle klasleerkrachten gaan handelingsgericht werken en maken, waar dat passend is, gebruik van het directe instructie model. De kwaliteit van handelen wordt beoordeeld vanuit de begeleidingsdienst (borging);
- Alle niet-methode toetsen rekenen en spelling worden geanalyseerd met behulp van het LOVS van Cito. Naar aanleiding daarvan wordt er een groepsplan opgesteld. De kwaliteit daarvan wordt beoordeeld door de intern begeleiders om zo de kwaliteit van de nieuwe werkwijze te borgen;
- Bewaken dat de wijzigingen in het onderwijskundig beleid in de praktijk conform de beschrijving worden uitgevoerd;
- Versterken van de professionele schoolcultuur (ten behoeve van versterken van de onderlinge samenwerking);
- Realiseren van een goed sociaal klimaat en het monitoren daarvan (ten behoeve van veiligheidsbeleving van kinderen) International Waldorfschool The Hague;
- Doorontwikkelen lesaanbod naar hogere klassen;
- Versterken PR en doorgroeien in

- leerlingenaantal;
- Verhelderen succesindicatoren en ontwikkelingen voor de langere termijn;

6.2 Regeling jaarverslaggeving onderwijs

Continuïteitsparagraaf

Jaarlijks wordt binnen ZWN bij het opstellen van de begroting gekeken naar de vooruitzichten van de organisatie op het gebied van continuïteit. Dit aspect wordt periodiek in de voortgangsverslagen van de bestuurder aan de raad van toezicht belicht. Een belangrijke factor hierbij is de ontwikkeling van de leerlingen-aantallen. De scholen bevinden zich in een regio waar vooralsnog geen daling van het aantal leerlingen is, alleen in Leiden wordt op termijn krimp verwacht. Daarnaast is sprake van een landelijke trend, waarbij vrijescholen groeien tegen de demografische ontwikkelingen in. Ook ZWN kent deze groei, op dit moment leidt dit vooral tot groei bij de vestigingen in Rotterdam en Leiden. In Den Haag was in 2018 en 2019 sprake van een daling van het aantal leerlingen. In 2020 is deze trend gekeerd en is weer sprake van groei.

Onderwijs is in principe een stabiele sector: er zijn altijd leerlingen die onderwijs behoeven en er is politiek voldoende draagvlak voor tenminste de basisbekostiging. De diverse internationale ontwikkelingen (kredietcrises) hebben wel hun impact op de beschikbare middelen, maar leiden, vooralsnog, niet tot een aantasting van de bestaanszekerheid. De verwachting is dat dit ook in de (nabije) toekomst niet het geval zal zijn.

Ter versterking van de eigen positie is in de afgelopen jaren gestuurd op het realiseren van een passend weerstandsvermogen. Een belangrijk deel van dit weerstandsvermogen is op voorhand bestemd voor onderhoud, waardoor het deel dat beschikbaar is voor onvoorziene situaties en/of investeringen (het zogenaamde gecorrigeerde weerstandsvermogen) beperkt is: dit is een bewuste keuze om niet onnodig veel middelen aan het onderwijs te onttrekken. In 2019 voldoet ZWN aan de eigen streefwaarden (5%-10%).

Jaarlijks wordt, voorafgaand aan het opstellen van de begroting, een Kaderbrief opgesteld, waarin de ambities, risico's en eventuele maatregelen voor ZWN benoemd worden. De Kaderbrief vormt de basis voor een beleidsrijke meerjarenbegroting, waarin tevens een risico-paragraaf is opgenomen. Voor de komende jaren is een positieve sluitende meerjarenbegroting afgegeven, waarbij voor Den Haag (in verband met de daling van het aantal leerlingen) een taakstellende bezuiniging is opgenomen. Op grond van de onderstaande tabel wordt duidelijk dat in 2021 en latere jaren een verdere stijging voorzien is van het aantal leerlingen. Met deze stijging van het aantal leerlingen stijgt ook het aantal personeelsleden evenals de rijksbijdrage. De meerjarenbegroting is verder conservatief opgesteld, waarbij geen vergaande groei is geprognosticeerd: dit wordt van jaar tot jaar ingeschat gezien de fluctuatie op de onderwijsmarkt. Daarnaast blijkt dat de capaciteit van de huidige gebouwen en de gunfactor van de omliggende besturen met betrekking tot de groei een beperkende factor vormt. Door buitenstaanders wordt de relatief gemiddeld hoge ouderbijdrage als risicofactor beschouwd. In formele zin is dit juist: er is

immers sprake van een vrijwillige bijdrage die niet afdwingbaar is. Desalniettemin is voor de meeste ouders duidelijk waar deze middelen voor worden ingezet: de extra vakken en kwaliteit van onderwijs en materiaal. Alle extra inkomsten komen ten goede aan het onderwijs dat aan hun kinderen wordt geboden. Jaarlijks wordt hierover verantwoording afgelegd aan ouders in het ouderoverleg. Gezien de historische ontwikkeling is er geen aanleiding om dit punt als serieuze bedreiging op te vatten. Dit laat onverlet dat deze inkomsten jaarlijks nauwlettend gemonitord worden. Dit wordt extra van belang in verband met het wetsvoorstel dat in de Tweede Kamer is aangenomen om de ouderbijdrage aan banden te leggen. Als ouders geen ouderbijdrage betalen heeft dit geen gevolgen voor onderwijsaanbod aan hun leerlingen.

Tot slot een belangrijk aspect met betrekking tot de continuïteit (conform de regelgeving): het huisvestingsbeleid. In afstemming met de gemeente wordt nagegaan hoe de scholen over een toekomstbestendige huisvesting kunnen beschikken, die aansluit bij de ontwikkelingen van de scholen. Dit kan leiden tot een investeringsvraag in de toekomst, als blijkt dat de gemeente onvoldoende ruimte biedt. Rotterdam beschikt nu over een tijdelijke nevenvestiging, waar binnen 3 jaar echter een nieuwe oplossing gevonden moet worden, verder wordt nu gebruik gemaakt van een externe repetitieruimte voor koorzang waar de school op korte termijn uit zal moeten. Hierover vindt constructief overleg plaats met de gemeente Rotterdam.

A Gegevensset conform meerjarenbegroting 2020-2024

A1

kengetal	2019	2020	2021	2022
personele bezetting in FTE				
- Management/Directie	6,23	7,55	7,65	7,75
- Onderwijzend personeel	186,58	186,50	187,57	189,32
- Overige medewerkers	47,56	40,85	41,25	42,85
Totaal FTE	240,38	234,90	236,47	239,92
Leerlingenaantallen	2.713	2.779	2.803	2.871

A2 Meerjarenbegroting

Balans

	2019	2020	2021	2022
Activa				
<u>Vaste activa</u>				
Materiële VA	2.414.665	2.410.378	2.402.932	2.395.486
Financiële VA	7.470	7.600	7.700	7.800
<u>Totale vaste activa</u>	2.422.135	2.417.978	2.410.632	2.403.286
<u>Vlottende activa</u>				
Vorderingen	1.671.628	910.000	940.000	970.000
Liquide middelen	4.480.680	4.800.778	4.768.290	5.131.845
<u>Totaal activa</u>	8.574.444	8.128.756	8.118.922	8.505.131
Passiva				
<u>Eigen vermogen</u>				
Algemene reserve	45.423	45.423	45.423	45.423
Algemene reserve Publiek	212.506	246.663	386.683	689.496
Algemene reserve Privaat	2.050.000	2.050.000	2.050.000	2.050.000
Bestemmingsreserves publiek	1.637.364	1.435.097	1.159.683	1.108.436
<u>Voorzieningen</u>	1.349.195	1.211.573	1.137.134	1.271.777
<u>Langlopende schulden</u>	0	0	0	0
<u>Kortlopende schulden</u>	3.279.956	3.140.000	3.340.000	3.340.000
<u>Totaal Passiva</u>	8.574.444	8.128.756	8.118.922	8.505.131

Staat/Raming Baten en Lasten

	2019	2020	2021	2022
Baten				
Rijksbijdrage	21.121.320	20.405.493	20.683.572	21.058.05
Overige overheidsbijdragen en -subsidies	811.911	443.926	421.156	421.156
Overige baten	2.655.800	2.624.409	2.585.224	2.640.455
Totaal Baten	24.589.031	23.473.828	23.689.952	24.119.661
Lasten				
Personeelslasten	19.210.905	18.628.793	18.779.956	19.071.422
Afschrijvingen	433.016	444.485	439.143	438.908
Huisvestingslasten	1.846.490	1.669.970	1.663.070	1.667.170
Overige lasten	2.709.456	2.726.727	2.691.930	2.639.348
Totaal lasten	24.199.867	23.469.975	23.574.099	23.816.848
Saldo baten en lasten	389.164	3.853	115.853	302.813
Financiële baten en lasten	439	0	0	0
Resultaat voor resultaatbestemming	389.603	3.853	115.853	302.813
Resultaatbestemming	-166.504	42.915	24.167	
Resultaat na resultaatbestemming	223.099	46.768	140.020	302.813

7. Bijlagen

B1 Belangrijkste risico's en onzekerheden

is verwerkt in paragraaf 1.6

B2 Interne risicobeheersings- en controlesysteem

is verwerkt in paragraaf 4.7

B3 Verslag toezichhoudend orgaan

is verwerkt in paragraaf 3.4

Jaarstukken 2019

ZWN

Stichting Vrijescholen Zuidwest Nederland

Afdeling voortgezet onderwijs & basisonderwijs

De Vrije School Den Haag (VO & PO)

Rudolf Steiner College Rotterdam

Marecollege Leiden

juni 2020

Inhoudsopgave jaarrekening 2019

A3.	Financiële situatie op balansdatum	44
A5.	Treasurymanagement	48
B.	Jaarrekening	49
B1.	Balans per 31 december 2019	50
B2.	Staat van baten en lasten 2019	51
B3.	Kasstroomoverzicht 2019	52
B4.	Toelichting op de jaarrekening	53
B5.	Toelichting op de onderscheiden posten van de balans	56
B6.	Model G	61
B7.	Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen	62
B8.	Toelichting op de onderscheiden posten van de staat van baten en lasten	63
B9.	Model E: Verbonden partijen	65
B10.	WNT verantwoording	66
B11.	Beleidsinfo VO	68
	Ondertekening van de jaarrekening	69
C.	Overige gegevens	70
C1.	Controle van de onafhankelijk accountant	71
C2.	Voorstel bestemming van het resultaat	72
C3.	Gebeurtenissen na balansdatum	73
D.	Bijlagen	74
D1.	Gegevens van de rechtspersoon	75
D2.	Segmentatie	76

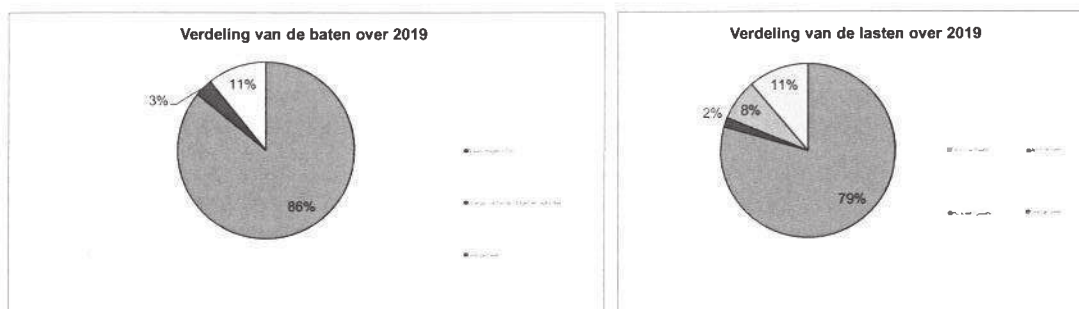
A3 Financiële situatie op balansdatum

	€	€
Het resultaat voor resultaatbestemming over 2019 bedroeg		389.603
Resultaatbestemming 2019		(166.504)
Het resultaat na resultaatbestemming over 2019 bedroeg		<u>223.099</u>
Het resultaat voor resultaatbestemming over 2019 bedroeg		389.603
Het resultaat voor resultaatbestemming over 2018 bedroeg		(269.300)
Per saldo een verbetering van het resultaat voor resultaatbestemming met		<u>658.903</u>
Deze verbetering van het resultaat voor resultaatbestemming is als volgt nader te analyseren:		
Baten		
Hogere Rijksbijdragen OCW	1.314.529	
Hogere Overige overheidsbijdragen	241.477	
Hogere Overige baten	<u>309.046</u>	
		1.865.052
Lasten		
Hogere Personele lasten	(1.022.429)	
Lagere Afschrijvingen	5.828	
Hogere Huisvestingslasten	(292.783)	
Lagere Overige materiële lasten	<u>103.546</u>	
		(1.205.838)
Lagere Financiële baten		<u>(311)</u>
		<u>658.903</u>

Het positieve resultaat over 2019 na resultaatbestemming bedraagt € 223.099. Dit is per locatie als volgt opgebouwd:

	€	€
Algemeen		
Bestemmingsreserve algemeen		0
Leiden		
Algemene reserve Publiek	47.043	
Bestemmingsreserve personeel	(72.547)	
Bestemmingsreserve gebouw	30.270	
Bestemmingsreserve project Wiki	<u>3.937</u>	
		8.703
Rotterdam		
Algemene reserve Publiek	205.780	
Bestemmingsreserve personeel	(137.593)	
Bestemmingsreserve gebouw	11.426	
Bestemmingsreserve project Wiki	<u>6.193</u>	
		85.805
Den Haag		
Algemene reserve Publiek	185.492	
Bestemmingsreserve personeel	(43.468)	
Bestemmingsreserve gebouw	14.551	
Bestemmingsreserve project Wiki	<u>5.101</u>	
		161.676
Abbenbroekweg (PO)		
Algemene reserve Publiek	(48.712)	
Bestemmingsreserve personeel	15.627	
Bestemmingsreserve algemeen	0	
		(33.085)
IWSTH (PO)		
Algemene reserve publiek	0	
Bestemmingsreserve personeel	0	
Bestemmingsreserve algemeen	0	
		0
Totaal		<u><u>223.099</u></u>

Onderstaand treft u de verdeling van de baten en lasten grafisch weergegeven aan.

Onderstaand wordt een globale toelichting per vestiging gegeven.

Leiden

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	8.703	(61.596)
	<u>8.703</u>	<u>(61.596)</u>

Zoals uit bovenstaande opstelling blijkt is het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening ten opzichte van 2018 toegenomen met € 70.299

Rotterdam:

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	85.805	118.244
	<u>85.805</u>	<u>118.244</u>

Zoals uit bovenstaande opstelling blijkt is het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening ten opzichte van 2018 afgenomen met € 32.439

Den Haag:

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	161.676	(109.309)
	<u>161.676</u>	<u>(109.309)</u>

Zoals uit bovenstaande opstelling blijkt is het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening ten opzichte van 2018 toegenomen met € 270.965

Abbenbroekweg (PO)

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	(33.085)	8.132
	<u>(33.085)</u>	<u>8.132</u>

Zoals uit bovenstaande opstelling blijkt is het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening ten opzichte van 2018 afgenomen met € 41.217

IWSTH (PO)

	<u>2019</u>	<u>2018</u>
	€	€
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening	0	(39.699)
	<u>0</u>	<u>-39.699</u>

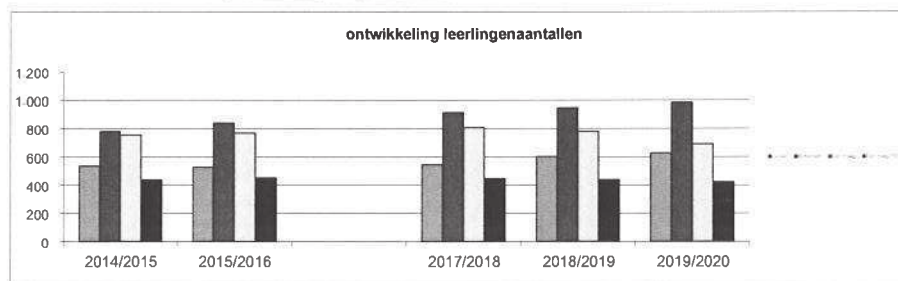
Kengetallen

	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
Liquiditeit:		
	<u>Liquide middelen + vordering + effecten</u>	<u>1,88</u>
	kortlopende schulden	1,64
Solvabiliteit:		
	<u>Eigen vermogen + voorzieningen</u>	<u>0,62</u>
	totaal vermogen	0,59
Weerstandsvermogen:		
	<u>Eigen vermogen</u>	<u>16%</u>
	baten + financiële baten	16%
Gecorrigeerd weerstandsvermogen:		
	<u>Eigen Vermogen - MVA</u>	<u>7%</u>
	Totale Rijksbijdragen	5%

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de Stichting ZWN zowel qua liquiditeit als qua solvabiliteit in een gezonde positie verkeert.

Ontwikkeling leerlingenaantallen

	<u>2014/2015</u>	<u>2015/2016</u>	<u>2016/2017</u>	<u>2017/2018</u>	<u>2018/2019</u>	<u>2019/2020</u>
Leiden	535	527	538	545	601	627
Rotterdam	780	838	882	915	947	986
Den Haag	756	769	799	807	780	692
Den Haag PO	439	451	441	446	438	423
International Waldorfschool					13	21
Totaal	<u>2.510</u>	<u>2.585</u>	<u>2.660</u>	<u>2.713</u>	<u>2.779</u>	<u>2.749</u>

A5 Treasurymanagement

De liquide middelen zijn binnen de school verdeeld over een betaalrekening en een aantal kapitaal- en rendement-rekeningen. Gezien de richtlijnen over risico vrij beleggen is voor deze vorm gekozen om het risico zo veel mogelijk te mijden en het spaarrendement zo hoog mogelijk te maken.

De stichting maakt in de normale bedrijfsuitoefening geen gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die blootstellen aan renterisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's. Aangezien de rentestand een beperkte invloed heeft op het resultaat is het renterisico zeer klein. De instelling heeft geen significante concentraties van kredietrisico.

Er is een treasurystatuut opgesteld waarin wordt beschreven welke treasurytaken en -verantwoordelijkheden van toepassing zijn. Tevens worden hierin de beleidskaders vastgelegd voor diegenen die bij deze taken en verantwoordelijkheden betrokken zijn.

B1 Balans per 31 december 2019**Balans na resultaatbestemming****1 Activa**

	31-12-2019		31-12-2018	
	€	€	€	€
Vaste activa				
1.2 Materiële vaste activa				
1.2.1 Gebouwen en terreinen	686.281		719.926	
1.2.2 Inventaris en apparatuur	<u>1.728.405</u>		<u>1.815.348</u>	
		2.414.665		2.535.274
1.3 Financiële vaste activa				
1.3.6 Overige effecten	<u>7.470</u>		<u>7.560</u>	
		<u>7.470</u>		<u>7.560</u>
Totaal vaste activa		<u>2.422.135</u>		<u>2.542.834</u>
Vlottende activa				
1.5 Vorderingen				
1.5.1 Debiteuren	573.507		552.890	
1.5.2 Ministerie van OCW	116.626		126.996	
1.5.7 Overige vorderingen	662.902		373.257	
1.5.8 Overlopende activa	<u>318.593</u>		<u>239.121</u>	
		1.671.628		1.292.264
1.7 Liquide middelen		4.480.680		4.064.776
Totaal vlottende activa		<u>6.152.308</u>		<u>5.357.040</u>
Totaal activa		<u>8.574.444</u>		<u>7.899.875</u>

2 Passiva

	31-12-2019		31-12-2018	
	€	€	€	€
2.1 Eigen vermogen				
2.1.1 Stichtingskapitaal	45.423		45.423	
2.1.1 Algemene reserve Publiek	212.506		(910.828)	
2.1.1 Algemene reserve Privaat	2.050.000		2.950.234	
2.1.2 Bestemmingsreserves Publiek	<u>1.637.364</u>		<u>1.470.860</u>	
		3.945.293		3.555.689
2.2 Voorzieningen				
2.2.1 Personeelsvoorzieningen	440.916		358.035	
2.2.3 Onderhoudsvoorzieningen	<u>908.279</u>		<u>727.135</u>	
		1.349.195		1.085.170
Langlopende schulden				
2.3.5 Overige langlopende schulden		0		0
2.4 Kortlopende schulden				
2.4.3 Crediteuren	334.882		424.999	
2.4.7 Belastingen en premies sociale verzekeringen	804.682		786.198	
2.4.8 Schulden terzake van pensioenen	240.099		214.823	
2.4.9 Overige kortlopende schulden	62.076		74.347	
2.4.10 Overlopende passiva	<u>1.838.217</u>		<u>1.758.649</u>	
		3.279.956		3.259.016
Totaal passiva		<u>8.574.444</u>		<u>7.899.875</u>

B2 Staat van baten en lasten 2019

	2019		Begroting 2019		2018	
	€	€	€	€	€	€
Baten						
3.1	Rijksbijdragen	21.121.320	20.102.240	19.806.791		
3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	811.911	415.036	570.434		
3.5	Overige baten	<u>2.655.800</u>	<u>2.563.245</u>	<u>2.346.754</u>		
	Totaal baten		24.589.031	23.080.521	22.723.979	
Lasten						
4.1	Personeelslasten	19.210.905	18.328.058	18.188.476		
4.2	Afschrijvingen	433.016	447.392	438.844		
4.3	Huisvestingslasten	1.846.490	1.573.910	1.553.707		
4.4	Overige lasten	<u>2.709.456</u>	<u>2.624.113</u>	<u>2.813.002</u>		
	Totaal lasten		<u>24.199.867</u>	<u>22.973.472</u>	<u>22.994.029</u>	
	Saldo baten en lasten		<u>389.164</u>	<u>107.049</u>	<u>(270.050)</u>	
5	Financiële baten en lasten		439	3.250	750	
	Resultaat voor resultaatbestemming		<u>389.603</u>	<u>110.299</u>	<u>(269.300)</u>	
	Af: dotatie bestemmingsreserve publiek					
	Bij: onttrekking bestemmingsreserve publiek		(166.504)	117.354	185.071	
	Resultaat na resultaatbestemming		<u>223.099</u>	<u>227.653</u>	<u>(84.229)</u>	

B3 Kasstroomoverzicht 2019

	2019		2018	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo Balen en Lasten		389.164		(270.050)
Aanpassingen voor:				
Vrijval vooruitontvangen investeringssubsidies	0		0	
Afschrijvingen	433.016		438.844	
Mutaties voorzieningen	<u>264.025</u>		<u>127.987</u>	
		697.041		566.831
Veranderingen in vlottende middelen:				
Vorderingen	-/- 379.437		434.842	
Schulden	<u>20.943</u>		<u>311.739</u>	
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties		727.711		173.678
Ontvangen interest		512		4.356
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		<u>728.223</u>		<u>178.034</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investeringsmateriële vaste activa (-/-)	(312.408)		(498.625)	
Desinvesteringen materiële vaste activa	0		0	
Investeringsfinanciële vaste activa	<u>90</u>		<u>(90)</u>	
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		(312.318)		(498.715)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Nieuw opgenomen leningen	0	0	0	0
Aflossing langlopende schulden -/-	<u>0</u>		<u>(40.000)</u>	
		0		(40.000)
Mutatie liquide middelen		<u>415.904</u>		<u>(360.681)</u>
Liquide middelen				
Beginstand liquide middelen		4.064.776		4.425.457
Eindstand liquide middelen		4.480.680		4.064.776
Mutatie liquide middelen		<u>415.904</u>		<u>(360.681)</u>

Algemeen**Activiteiten**

De activiteiten van de Stichting Vrijescholen Zuidwest Nederland bestaan uit het verstrekken van onderwijs volgens de pedagogische beginselen van Rudolf Steiner.

Verbonden partijen

Een overzicht van de benodigde toelichting omtrent verbonden partijen is in Model E opgenomen.

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

De jaarrekening over 2019 is opgesteld conform de richtlijnen van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en overeenkomstig de verslagleggingsvoorschriften en bepalingen zoals weergegeven in Titel 9 van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.

Tevens is de richtlijn 660 van de Raad voor de Jaarverslaggeving gevolgd.

In deze richtlijn zijn voor de sector presentatie-, waarderings- en verslaggevingsvoorschriften geformuleerd.

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten.

Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva gewaardeerd volgens het kostprijsmodel.

Balen en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Rapporteringsvaluta

De bedragen in de tabellen worden gepresenteerd in euro's. Als gevolg van afrondingen zijn in sommige gevallen geringe verschillen ontstaan. Deze verschillen tasten de betrouwbaarheid van de jaarrekening niet aan en zijn geen belemmering voor het verkrijgen van het vereiste inzicht.

Schattingwijzigingen

Er hebben zich in 2019 geen schattingwijzigingen voorgedaan.

Stelselwijzigingen

Er hebben zich in 2019 geen stelselwijzigingen voorgedaan.

Financiële instrumenten**Algemeen**

De stichting maakt in de normale bedrijfsuitoefening geen gebruik van uiteenlopende financiële instrumenten die blootstellen aan renterisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's. Voor de grondslagen voor de waardering van de primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost.

Aangezien de rentestand een beperkte invloed heeft op het resultaat is het renterisico zeer klein.

De instelling heeft geen significante concentraties van kredietrisico.

Reële waarde

De reële waarde van de meeste in de balans verantwoorde financiële instrumenten, waaronder vorderingen, effecten, liquide middelen en kortlopende schulden, benadert de boekwaarde ervan. De reële waarde van de overige in de balans verantwoorde financiële instrumenten wijkt niet materieel af van de boekwaarde.

Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de leiding van de instelling over verschillende zaken zich een oordeel vormt, en dat de leiding schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in art.2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva**Materiële vaste activa**

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen.

De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname. Subsidies op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

Voor de materiële vaste activa worden de volgende afschrijvingspercentages gehanteerd:

Gebouwen	5%
Inventaris	10%
Computerapparatuur	20%

Voor de kosten van periodiek groot onderhoud wordt een voorziening gevormd. Deze voorziening is opgenomen onder de overige voorzieningen aan de passiefzijde van de balans.

Financiële vaste activa

De overige effecten worden gewaardeerd tegen de verkrijgingswaarde of lagere marktwaarde.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Door de instelling wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld.

Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde.

Een bijzondere waardevermindering verlies wordt direct als een last verwerkt in de staat van baten en lasten.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Ook voor financiële instrumenten beoordeelt de instelling op iedere balansdatum of er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen van een financieel actief of een groep van financiële activa. Bij aanwezigheid van objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen bepaalt de instelling de omvang van het verlies uit hoofde van de bijzondere waardeverminderingen, en verwerkt dit direct in de staat van baten en lasten.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en de geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde.

Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Liquide middelen die niet ter directer beschikking staan worden verwerkt onder de vorderingen.

Liquide middelen die gedurende langer dan 12 maanden niet ter directe beschikking staan van de slichting worden verwerkt onder de financiële vaste activa.

Voorzieningen

Voorziening groot onderhoud

De voorziening ter gelijkmatige verdeling van lasten van groot onderhoud van gebouwen wordt bepaald op basis van de te verwachten kosten over een reeks jaren. De voorziening wordt lineair opgebouwd. Het uitgevoerde onderhoud wordt ten laste van de voorziening gebracht.

Voorziening ambtsjubilea

De voorziening ambtsjubilea is bedoeld om toekomstige verplichtingen in verband met ambtsjubilea te dekken.

Er is gerekend met een rente van 1%, gebaseerd op de van overheidswege vastgestelde risicovrije reële disconteringsvoet.

Voorziening Uitgestelde beloningen

Op basis van richtlijn 271 van de Raad voor de Jaarverslaggeving is een voorziening opgenomen voor verplichtingen uit hoofde van toekomstige uitkeringen bij ambtsjubilea van personeelsleden.

De voorziening duurzame inzetbaarheid is bedoeld om het niet opgenomen spaarverlof van personeelsleden te dekken.

De gehanteerde disconteringsvoet is 1%.

Voorziening WW-uitkeringen

De voorziening voor ww uitkeringen is gevormd voor de geschatte kosten van voormalige personeelsleden die gebruik kunnen maken van deze rechten en wordt opgebouwd op basis van de geldende regels.

Deze schatting is gebaseerd op de bekende uitkeringsduur en een inschatting van de kans op terugkering in het arbeidsproces.

Langlopende schulden

Stichting Fonds tot Steun

Op 1 juli 2012 is een langlopende lening aangegaan bij Stichting Fonds tot Steun ter dekking van uitgaven die verband houden met het bouwtraject aan de Abbenbroekweg. Deze lening is ultimo 2019 volledig afgelost.

Kortlopende schulden

Dit betreffen schulden met een op balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar.

Kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen reële waarde.

Overlopende passiva

De overlopende passiva betreffen vooruitontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegekend en nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder de andere kortlopende schulden zijn te plaatsen.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Bij de bepaling van het exploitatieresultaat gelden de volgende beginselen: lasten (en baten) zijn toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

Rijksbijdragen

De ontvangen (normatieve) rijksbijdragen en de niet-geomerkte OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekeningsclausule) worden in het jaar waarop de toekenningen betrekking hebben volledig verwerkt als bate in de staat van baten en lasten.

Geomerkte OCW-subsidies met een vrij besteedbaar overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten. Het deel van de subsidies waar nog geen activiteiten voor zijn verricht per balansdatum worden verantwoord onder de overlopende passiva.

Geomerkte OCW-subsidies (doelsubsidies met verrekeningsclausule) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde lasten komen.

Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn nog niet is verlopen.

Niet bestede middelen worden verantwoord onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn is verlopen op de balansdatum.

Overige overheidsbijdragen

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de staat van baten en lasten gebracht in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan.

De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de instelling de condities voor ontvangst kan aantonen.

Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de staat van baten en lasten.

Personeelsbeloningen

Periodiek betaalbare beloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Pensioenen

De stichting heeft één pensioenregeling. Dit betreft een Nederlandse regeling en wordt gefinancierd door afdrachten aan pensioenuitvoerder, te weten het bedrijfstakpensioenfonds ABP. De pensioenverplichting wordt gewaardeerd volgens de "verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering". In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de staat van baten en lasten verantwoord.

Op de Nederlandse pensioenregelingen zijn de bepalingen van de Nederlandse Pensioenwet van toepassing. Stichting Vrijescholen Zuidwest Nederland betaalt op verplichte, contractuele of vrijwillige basis aan pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen. Behalve de betaling van premies heeft de instelling geen verdere verplichtingen uit hoofde van deze pensioenregelingen.

De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen.

ABP hanteert het middelloon als pensioengevende salarisgrondslag en tracht ieder jaar het pensioen te verhogen met de gemiddelde stijging van de sectoren overheid en onderwijs. Het bestuur van ABP beoordeelt per jaar of het pensioen kan worden verhoogd. Dit is afhankelijk van de financiële situatie van ABP.

De dekkingsgraad van het ABP bedroeg ultimo 2019: 97,8%. (2018: 97,0%)

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva.

Belastingen

De stichting hanteert het standpunt dat zij niet vennootschapsbelastingplichtig is.

Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode. Dit betekent dat de kasstromen worden herleid uit de balans en de staat van baten en lasten, die zoveel mogelijk zijn aangepast voor mutaties die in het verslagjaar niet tot een kasstroom hebben geleid. Vervolgens worden de kasstromen onderscheiden in kasstromen uit:

- operationele activiteiten;
- investeringsactiviteiten;
- financieringsactiviteiten.

Ontvangen interest en betaalde interest worden opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

B5 Toelichting op de onderscheiden posten van de balans

1 Activa								
Vaste activa								
1.2 Materiële vaste activa								
	<u>Verkrijgings- waarde ultimo 2018</u>	<u>Afschrijving ultimo 2018</u>	<u>Boekwaarde ultimo 2018</u>	<u>Investe- ringen 2019</u>	<u>Desinveste- ringen 2019</u>	<u>Afschrij- vingen 2019</u>	<u>Afschrijvings- percentage</u>	
	€	€	€	€		€	%	
1.2.1	Gebouwen en terreinen							
1.2.1.1	Gebouwen	1.165.551	445.627	719.926	19.495	0	53.159	2,5-10,0
1.2.2	Inventaris en apparatuur							
		5.106.596	3.291.247	1.815.348	292.913	0	379.857	10,0-33,33
Totaal		<u>6.272.147</u>	<u>3.736.874</u>	<u>2.535.274</u>	<u>312.408</u>	<u>0</u>	<u>433.016</u>	
		<u>Cumulatie- ve aanschaf- waarde ultimo 2019</u>	<u>Cumulatieve afschrij- vngen ultimo 2019</u>	<u>Boekwaarde ultimo 2019</u>				
		€	€	€				
1.2.1	Gebouwen en terreinen							
1.2.1.1	Gebouwen	1.185.046	498.786	686.261				
1.2.2	Inventaris en apparatuur							
		5.399.509	3.671.104	1.728.405				
Totaal		<u>6.584.555</u>	<u>4.169.890</u>	<u>2.414.665</u>				
1.3 Financiële vaste activa								
1.3.6 Effecten								
				<u>Boekwaarde ultimo 2018</u>	<u>Mutaties</u>		<u>Boekwaarde ultimo 2019</u>	
				€	koerswinst	verkopen	€	
					€	€	€	
1.3.6.3	Overige			7.560	-90	0	7.470	
				<u>7.560</u>	<u>-90</u>	<u>0</u>	<u>7.470</u>	

De overige effecten zijn aangeschaft middels private middelen.

Vlottende activa			
1.5	Vorderingen		
1.5.1	Debiteuren	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
		€	€
	Debiteuren	635.095	575.235
	af: voorziening oninbare vorderingen	(61.588)	(22.345)
		<u>573.507</u>	<u>552.890</u>
1.5.2	OCW	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
		€	€
	(Meerjarige) doelsubsidies OCW		
	Rekening courant OCW	116.626	126.996
		<u>116.626</u>	<u>126.996</u>
1.5.7	Overige vorderingen	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
		€	€
	Gemeente Den Haag	174.847	124.827
	Gemeente Leiden	47.319	91.516
	Gemeente Rotterdam	67.609	0
	Rekening-courant Stichting Fonds tot Sleun Haagse Vrije School	359.140	143.200
	Met personeel te verrekenen	13.987	13.714
	Overigen	0	0
		<u>662.902</u>	<u>373.257</u>
1.5.8	Overlopende activa	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
		€	€
	Vooruitbetaalde kosten	259.225	200.584
	Nog te ontvangen bedragen	54.300	38.027
	Nog te ontvangen rente	437	510
	Overigen	4.631	0
		<u>318.593</u>	<u>239.121</u>
1.7	Liquide middelen	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
		€	€
1.7.1	Kasmiddelen	5.686	5.113
1.7.2	Tegoeden op bankrekeningen	1.691.309	339.488
1.7.3	Deposito's en spaarrekeningen	2.783.685	3.720.175
		<u>4.480.680</u>	<u>4.064.776</u>

De liquide middelen staan vrij ter beschikking van de Stichting.

2 Passiva

Model D: Toelichting op het Eigen Vermogen

2.1 Eigen vermogen

	Saldo	Mutaties		Saldo
	ultimo 2018	Resultaat	Overige	ultimo 2019
	€	€	€	€
2.1.1 Stichtingskapitaal				
Leiden	45.423	0	0	45.423
	<u>45.423</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>45.423</u>

2.1.1 Algemene reserve Publiek

Algemeen	0	0	51.888	51.888
Leiden	(375.742)	47.043	188.370	(140.329)
Rotterdam	615.731	205.780	(18.179)	803.332
Waaalsdorperweg	(924.627)	185.492	396.026	(343.109)
Abbenbroekweg	(46.490)	(48.712)	115.625	20.423
IWSTH	(179.699)	0	0	(179.699)
	<u>(910.828)</u>	<u>389.603</u>	<u>733.730</u>	<u>212.506</u>

2.1.1 Algemene reserve Privaat

Algemeen	51.888	0	(51.888)	0
Leiden	737.135	0	(226.710)	510.425
Rotterdam	330.983	0	(101.796)	229.187
Waaalsdorperweg	1.365.090	0	(419.842)	945.248
Abbenbroekweg	325.138	0	(99.998)	225.140
IWSTH	140.000	0	0	140.000
	<u>2.950.234</u>	<u>0</u>	<u>(900.234)</u>	<u>2.050.000</u>

2.1.2 Bestemmingsreserves Publiek

Algemeen	34.974	0	(15.230)	19.744
Leiden	222.508	0	42.276	264.784
Rotterdam	607.141	0	126.168	733.309
Waaalsdorperweg	453.749	0	28.917	482.666
Abbenbroekweg	152.488	0	(15.627)	136.861
	<u>1.470.860</u>	<u>0</u>	<u>166.504</u>	<u>1.637.364</u>
	<u>3.555.689</u>	<u>389.603</u>	<u>0</u>	<u>3.945.293</u>

2.1.2 Bestemmingsreserves Privaat

	Saldo	Mutaties		Saldo
	ultimo 2018	Resultaat	Overige	ultimo 2019
	€	€	€	€
Algemeen				
Project Wiki	34.974	0	(15.230)	19.744
Leiden				
Personeel	82.157	0	72.547	154.704
Gebouw	140.351	0	(30.270)	110.081
Rotterdam				
Personeel	176.876	0	137.593	314.469
Gebouw	430.265	0	(11.426)	418.839
Waaalsdorperweg				
Personeel	281.944	0	43.468	325.412
Gebouw	141.805	0	(14.551)	127.254
Aanpassing leerlingvolgsysteem	30.000	0	0	30.000
Abbenbroekweg				
Personeel	152.488	0	(15.627)	136.861
	<u>1.470.860</u>	<u>0</u>	<u>166.504</u>	<u>1.637.364</u>

Algemene reserve Privaat

In de jaren voorafgaand aan de huidige governance structuur (voor 2009) heeft de stichting er bewust voor gekozen om de kosten die goed (vrijeschool) onderwijs vergen inzichtelijk te maken. Dit gebeurde door expliciet zichtbaar te maken dat het tekort op de rijksmiddelen tot een negatief exploitatieresultaat leidde, en derhalve tot een negatief publiek vermogen.

Dit tekort werd vervolgens gecompenseerd door een overschot op de private inkomsten, met name voortvloeiend uit de ouderbijdragen. Dit leidde tot een aanzienlijke algemene private reserve. Na 2009 is besloten om afscheid te nemen van deze systematiek, waardoor de negatieve algemene publieke reserve geleidelijk aan is afgenomen. Het private deel is echter nog steeds substantieel en dekt de extra risico's die de school loopt door meer uitgaven te doen dan waar de rijksmiddelen de scholen toe in staat stellen.

In verband met de negatieve rente op vermogen bij commerciële banken is in 2020 besloten om over te gaan op schalkstbankieren. Omdat er geen private middelen ingebracht kunnen worden is een deel van de private reserves herbested als publiek vermogen.

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserve Project Wiki is door de bestuurder aangebracht en dient ter dekking van toekomstige kosten in verband met het verzamelen en digitaliseren van informatie aangaande het periode-onderwijs en het in breder verband beschikbaar stellen van deze informatie.

De bestemmingsreserve personeel is aangebracht door de bestuurder en dient ter dekking van toekomstige BAPO-lasten, en opleidingskosten.

In december 2019 is aanvullende bekostiging ontvangen van OCW. Deze bekostiging van € 402.470 is gereserveerd en bestemd voor werkdrukverlichting in 2020 en 2021.

De bestemmingsreserve inrichting gebouw is aangebracht door de bestuurder en dient ter dekking van uitgaven voor de inrichting van de gebouwen.

2.2	Voorzieningen	Saldo	Mutaties			Saldo
		ultimo 2018	Dotaties	Onttrekking	Vrijval	ultimo 2019
						0
2.2.1	Personeelsvoorzieningen	358.035	166.653	(69.262)	(14.507)	440.916
2.2.3	Onderhoudsvoorzieningen	727.135	317.500	(136.356)	0	908.279
		<u>1.085.170</u>	<u>484.153</u>	<u>(205.618)</u>	<u>(14.507)</u>	<u>1.349.195</u>
		< 1 jaar	> 1 en < 5 jaar	> 5 jaar	lolaal	
	Personeelsvoorzieningen	49.347	234.783	156.786	440.916	
	Onderhoudsvoorzieningen	312.711	595.588	0	908.279	
2.2.1	Personeelsvoorzieningen					
	Personeelsvoorziening ambtsjubilea	153.663	29.779	(22.535)	0	160.907
	Personeelsvoorziening duurzame inzetbaarheid	140.970	90.467	(16.947)	0	214.490
	Personeelsvoorziening WW-uikeringen	63.402	46.407	(29.780)	(14.507)	65.519
		<u>358.035</u>	<u>166.653</u>	<u>(69.262)</u>	<u>(14.507)</u>	<u>440.916</u>
		€	€	€	€	€
2.2.3	Onderhoudsvoorzieningen					
	Den Haag	239.503	56.000	(44.099)	0	251.404
	Leiden	200.135	91.500	(79.889)	0	211.746
	Rotterdam	250.756	110.000	(2.762)	0	357.994
	Abbenbroekweg	36.741	60.000	(9.606)	0	87.135
		<u>727.135</u>	<u>317.500</u>	<u>(136.356)</u>	<u>0</u>	<u>908.279</u>
2.3	Langlopende schulden					
		Saldo ultimo 2018	Dotaties	Onttrekking	Aflossing	Saldo ultimo 2019
		€	€	€	€	€
2.3.5	Stichting Fonds tot Steun	0	0	0	0	0
	Overige langlopende schulden	0	0	0	0	0
2.4	Kortlopende schulden					
2.4.7	Belastingen en premies sociale verzekeringen				31-12-2019	31-12-2018
					€	€
	Loonheffing				798.403	774.023
	Participatiefonds				5.256	7.445
	Risicofonds				300	0
	Vervangingsfonds				723	789
	WAO-overheid				0	3.941
					<u>804.682</u>	<u>786.198</u>
2.4.8	Schulden terzake van pensioenen				31-12-2019	31-12-2018
					€	€
	OP/IP/NP/FPU				238.707	185.670
	VUT/ FPU				0	28.134
	IPAP				1.392	1.019
	Premie Partner Plus Pensioen				0	0
					<u>240.099</u>	<u>214.823</u>
2.4.9	Overige kortlopende schulden				31-12-2019	31-12-2018
					€	€
	Waarborg kluisjes				11.793	9.653
	Rekening-courant Federatie voor Zorg aan Vrije Scholen in Zuid-Holland				0	0
	Netto salarissen				20.288	0
	Sint Petersburg				7.883	7.883
	Aflossing langlopende lening Stichting Fonds tot Steun				0	40.000
	Overigen				22.112	16.811
					<u>62.076</u>	<u>74.347</u>

2.4.10	Overlopende passiva	<u>31-12-2019</u>	<u>31-12-2018</u>
		€	€
2.4.10.1	Vooruitontvangen subsidies OCW	103.727	120.353
2.4.10.2	Vakantiegeld	574.731	506.012
	Bindingsstoelage	56.023	52.393
	Vooruitgeboekte ouderbijdragen t.b.v. 2020 resp. 2019	922.950	879.562
	Vooruitontvangen bedragen	5.507	23.950
	Nog te betalen gemeente Rotterdam	29.000	37.773
	Overigen	<u>146.279</u>	<u>138.606</u>
		<u>1.838.217</u>	<u>1.758.649</u>

De energienota voor 2015 mbt de Vondelweg is nog niet ontvangen van de gemeente Rotterdam. Op basis van de nota's van de voorafgaande vier jaar is een reservering opgenomen van € 29.000.

Onder de overige posten zijn ondermeer opgenomen nog te betalen kosten inzake: energie, accountant, kopieerkosten en kosten in verband met VAVO-leerlingen.

G1 Verantwoording van subsidies zonder verrekeningsclausule
 (Regeling ROS art. 1.3, lid 2 sub a)

Omschrijving	Kenmerk	Toewijzing		Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m 2019	De prestatie is ultimo 2019 conform de subsidiebeschikking	
		Datum				geheel uitgevoerd en afgerond	nog niet geheel afgerond
				€	€		
Lerarenbeurs 2018/2019	930891-1	22-10-18		89.235	89.235	X	
Lerarenbeurs 2018/2019	928016-1	28-08-18		16.628	16.628		X
Lerarenbeurs 2019/2020	1007767-1	20-09-19		64.719	64.719		X
Lente- en zomerschool VO LENZO19138		10-04-19		46.350	46.350	X	
Totaal				<u>216.931</u>	<u>216.931</u>		

In 2019 zijn geen subsidies ontvangen zonder verrekeningsclausule.

G2-A Aflopend per ultimo 2019

Omschrijving	Kenmerk	Toewijzing		Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m 2019	Totale kosten	Te verrekenen ultimo 2019
		Datum					
VSV VO vast 2019	934135-2	20-11-18		17.399	17.399	17.399	0
VSV VO variabel 2019	1016406-1	20-11-19		3.750	3.750	3.750	0
Totaal				<u>21.149</u>	<u>21.149</u>	<u>21.149</u>	<u>0</u>

G2-B Doorlopend tot in een volgend verslagjaar

Omschrijving	Kenmerk	Toewijzing		Bedrag van de toewijzing	Saldo 1-1-2019	Ontvangen 2019	Lasten in 2019	Totaal kosten 2019	Saldo nog te besteden ultimo 2019
		Datum							
VSV VO vast 2020	1014788-1	20-11-19		17.500	0	17.500	0	0	17.500
Zij-instroom	886070-1	20-02-18		20.000	5.418	20.000	5.418	5.418	0
Zij-instroom	942152-1	19-12-18		20.000	12.785	20.000	5.599	5.599	7.186
Zij-instroom	966910-1	20-03-19		20.000	20.000	20.000	13.983	13.983	6.017
Zij-instroom	1013552-1	20-11-19		20.000	20.000	20.000	4.799	4.799	15.201
Totaal				<u>97.500</u>	<u>58.203</u>	<u>97.500</u>	<u>29.799</u>	<u>29.799</u>	<u>45.904</u>

B7 Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Contracten

Energiekosten

Energiekosten zijn Europees aanbesteed via Energie voor Scholen. Aanbesteding vond plaats voor 2015 tot en met 2020.

Schoolboeken

Met ingang van het schooljaar 09/10 is de school wettelijk verplicht de schoolboeken gratis te verstrekken aan de leerlingen.

Vanaf het schooljaar 2010/2011 is er sprake van een contract dat Europees is aanbesteed bij van Dijk.

De totale uitgaven in 2019 bedroegen € 398.553.

Met ingang van 1 december 2019 is een nieuw contract aangegaan met van Dijk. Dit contract is Europees aanbesteed.

Dit contract eindigt op 1 augustus 2024.

Voor 2020 en verder is de verwachting dat de uitgaven aan schoolboeken bij van Dijk € 400.000 zullen bedragen.

Schoonmaakdiensten

In 2019 vond opnieuw Europese Aanbesteding plaats voor schoonmaakdiensten conform de regelgeving.

Er is sprake van een contractduur van 2 jaar. De jaarlijkse kosten bedragen € 302.012.

Het nieuwe contract is ingegaan op 26 augustus 2019 2019.

Administratiekantoor

De aanbesteding van het administratiekantoor is in 2018 afgerond. Omdat de totale aanneemsom onder de Europese Aanbestedingsnorm ligt heeft dit plaatsgevonden op basis van vijf offertes.

Hardware

Aanbesteding voor hardware heeft tot een raamcontract geleid met twee partijen, waardoor de komende vier jaar steeds voor het meest aantrekkelijke aanbod gekozen kan worden.

Kopieermachines

In 2019 heeft de aanbesteding van kopieermachines plaatsgevonden.

Garantstelling

Stichting Fonds tot Steun staat met ingang van 16 januari 2012 garant voor het bouwbudget van de Abbenbroekweg ter hoogte van € 495.000.

Jaarlijks wordt een deel van deze garantstelling afgebouwd. Ultimo 2018 bedraagt de garantstelling € 195.000.

Met ingang van 2024 komt te garantstelling te vervallen.

Eeuwigdurende vordering OCW

In RJ 660.24 bestaat de mogelijkheid voor onderwijsinstellingen in het Voortgezet Onderwijs om op basis van de Regeling

Onvoorziene gevallen bij invoering vereenvoudiging bekostiging voortgezet onderwijs een vordering op te nemen.

Het voorwaardelijke karakter van deze vordering (uilkering zal alleen bij liquidatie plaatsvinden) leidt tot een nihil-waardering (RJ660.204, jaar-editie 2010). De stichting heeft daarom de vordering niet opgenomen in de balans.

De vordering bedraagt maximaal 7,5% van de personele lumpsum. In 2019 is dit een bedrag van € 1.076.081.

B8 Toelichting op de onderscheiden posten van de staat van baten en lasten

Baten		begroting		
		2019	2019	2018
		€	€	€
3.1	Rijksbijdragen			
3.1.1	Rijksbijdragen OCW	15.994.495	15.615.718	15.325.819
	Personeel	2.128.292	2.113.847	2.068.259
	Materieel	18.122.787	17.729.565	17.394.078
3.1.2	Overige subsidies OCW	2.619.513	2.082.937	2.080.882
3.1.4	Baten Samenwerkingsverband	379.020	289.738	331.831
		<u>21.121.320</u>	<u>20.102.240</u>	<u>19.806.791</u>
3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies			
3.2.1	Gemeentelijke bijdragen en subsidies	708.771	415.036	538.071
3.2.2	Overige overheidsbijdragen	103.140	0	32.363
		<u>811.911</u>	<u>415.036</u>	<u>570.434</u>
	De gemeentelijke bijdragen bestaan uit:			
	<u>Gemeente Den Haag</u>			
	Klokuurvergoeding	05WB 21.663	20.000	21.029
	Vergoeding Onroerend Zaak Belasting	05WB 0	11.000	9.966
	Integraal Plan	05WB 11.203	16.000	19.675
	Conciërgeregeling	05WB 4.400	0	3.616
	Loonkostensubsidie	05WB 23.797	0	14.393
	Ingebruikname 2e Messstraat	05WB 5.843		
	Inrichting IWSTRH	05WB 29.443	0	32.448
	Onderwijsleerpakket IWSTRH	05WB 47.391		
	Vergoeding Onroerend Zaak Belasting	16TV 0	22.000	16.574
	Veilige school VO	16TV 13.684	0	0
	Verlengde schooldag	16TV 22.351	0	20.282
	Brede buurtschool	16TV 50.000	50.000	50.000
	Studioondersteuning	16TV 10.550		
	1e inrichting	16TV 6.749	0	82.444
		<u>247.073</u>	<u>119.000</u>	<u>270.426</u>
3.5	Overige baten			
3.5.1	Verhuur	58.012	59.500	62.360
3.5.2	Ouderbijdragen	1.339.605	1.346.423	1.216.916
3.5.6	Bijdrage leermiddelen	92.839	90.000	92.030
3.5.6	Omzet kantine	41.423	37.000	31.329
3.5.6	Bijdrage schoolreizen	435.013	415.000	434.564
3.5.6	Overige	688.908	615.322	509.555
		<u>2.655.800</u>	<u>2.563.245</u>	<u>2.346.754</u>
	Lasten			
4.1	Personeelslasten			
		€	€	€
	Brutolonen en salarissen	17.952.264	17.127.107	13.088.503
	Sociale lasten	0	0	2.146.808
	Pensioenlasten	0	0	1.914.372
4.1.1	Lonen en salarissen	17.952.264	17.127.107	17.149.683
	Dotaties personele voorzieningen	166.653	0	54.845
	Personeel niet in loondienst	855.956	455.000	796.991
	Reis- en verblijfskosten	91.825	126.000	178.499
	Overig	441.948	336.350	408.754
4.1.2	Overige personele lasten	1.556.382	919.350	1.439.089
4.1.3	Af: uitkeringen	(280.222)	0	(400.296)
	doorberekende personele lasten	(17.519)	281.601	0
	<u>Personeelslasten</u>	<u>19.210.905</u>	<u>18.328.058</u>	<u>18.188.476</u>
	Het gemiddeld aantal fte was:			
	OP	186,58		188,21
	OOP	47,56		42,19
	Directie	6,23		9,94
		<u>240,38</u>		<u>240,34</u>
4.2	Afschrijvingen			
		€	€	€
4.2.2.1	Gebouwen en terreinen	53.159	108.253	52.970
4.2.2.2	Inventaris en apparatuur	379.857	339.139	385.874
	<u>Afschrijvingen</u>	<u>433.016</u>	<u>447.392</u>	<u>438.844</u>

4.3	Huisvestingslasten	begroting		
		2019	2019	2018
		€	€	€
4.3.1	Huur	235.724	226.660	235.350
4.3.3.1	Dotatie onderhoudsvoorziening	317.500	280.000	276.500
4.3.3.2	Klein onderhoud en exploitatie	347.291	143.500	190.749
4.3.4	Energie en water	244.763	250.000	196.791
4.3.5	Schoonmaakkosten	505.685	515.500	463.532
4.3.6	Heffingen	147.422	106.250	109.449
4.3.7	Overige	48.105	52.000	81.336
	Huisvestingslasten	1.846.490	1.573.910	1.553.707

4.4	Overige lasten	begroting			
		2019	2019	2018	2018
		€	€	€	€
4.4.1	Administratie en beheerslasten				
	Administratie en beheer	1.837.624		1.778.513	1.916.877
	Accountantskosten	34.319		25.500	26.169
			1.871.943	1.804.013	1.943.046
4.4.2	Inventaris, apparatuur en leermiddelen				
	Inventaris en apparatuur	18.411		16.100	16.487
	Leermiddelen	735.112		757.000	760.105
			753.523	773.100	776.592
4.4.3	Dotatie overige voorzieningen		0	0	0
4.4.4	Overige				
	Wervingskosten	71.803		36.500	81.335
	Representatiekosten	12.187		10.500	12.029
	Overige	0		0	0
			83.990	47.000	93.364
	Overige lasten	2.709.456	2.624.113	2.813.002	

De administratie- en beheerslasten overschrijden op diverse posten, zoals automatiseringskosten, kopieerkosten, vergaderkosten, kosten van projecten, aanschaf klein inventaris, praktische leerstroom, VAVO-onderwijs, leerlingenkrant en diverse leerlinggebonden kosten.

De accountantskosten zijn als volgt te specificeren:

	Boekjaar	
	2019	2018
	€	€
Controlekosten jaarrekening	31.876	23.726
Controlekosten overige subsidieverklaringen	2.443	2.443
Verrekeningen voorgaande jaren	0	0
Overige niet controlediensten	0	0

5	Financiële baten en lasten	begroting		
		2019	2019	2018
		€	€	€
5.1	Financiële baten			
	Rentebaten	439	3.250	750
		439	3.250	750

De rentebaten zijn gedaald doordat het rentepercentage dat door de bank vergoed wordt aanzienlijk gedaald is.

5.5	Financiële lasten	begroting		
		2019	2019	2018
		€	€	€
	Rentelasten	0	0	0
		0	0	0
		439	3.250	750

B9**Model E: Verbonden partijen**

In 2010 is statutair bepaald dat de samenstelling van het bestuur en de Raad van Toezicht van de Stichting De Vrije School en Stichting Vrije Scholen Zuidwest Nederland gelijk dienen te zijn.

<u>Naam</u>	<u>Zetel</u>	<u>Code activiteiten</u>	<u>Eigen vermogen 31-12-2019</u>	<u>Exploitatie saldo 2019</u>	<u>Deelneme percentage</u>	<u>Consolidatie</u>
Stichting Fonds tot Steun Haagse Vrije School	Den Haag	4	957.419	(209.467)	0%	Nee

B10 WNT verantwoording

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op de Stichting Vrijescholen Zuidwest Nederland van toepassing zijnde regelgeving: het WNT maximum voor het onderwijs.

Het bezoldigingsmaximum in 2019 voor de Stichting Vrijescholen Zuidwest Nederland is € 152.000.

Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte. Het individuele WNT-maximum voor de leden van de Raad van Toezicht bedraagt voor de voorzitter 15% en voor de overige leden 10% van het bezoldigingsmaximum, berekend naar rato van de duur van het dienstverband.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen

bedragen x € 1	J.H.B. Jansen
Functie(s)	Bestuurder
Duur dienstverband	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0
Gewezen topfunctionaris	nee
Echle of fictieve dienstbetrekking?	ja
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	nvt
Individueel WNT-maximum	152.000
Bezoldiging	
Beloning	127.799
Belastbare onkostenvergoedingen	786
Beloningen betaalbaar op termijn	20.045
<i>Subtotaal</i>	<i>148.630</i>
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	nvt
Totaal bezoldiging	148.630
Motivering indien overschrijding: zie	nvt
Gegevens 2018	
Duur dienstverband in 2017	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2017 (in fte)	1,0
Bezoldiging 2018	
Beloning	126.456
Belastbare onkostenvergoedingen	738
Beloningen betaalbaar op termijn	18.270
Totaal bezoldiging 2018	145.464
Individueel WNT-maximum 2018	148.000

Vermelding alle toezichhouders

bedragen x € 1	M. de Bruine	W.M. van Ewijk	R.R. Bakker	K.C. Jansen
Functie(s)	Voorzitter Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht
Duur dienstverband	1/1 - 31/12	1/10 - 31/12		1/1 - 31/12
Individueel WNT-maximum	22.800	3.800		15.200
Bezoldiging				
Beloning	4.772	813	0	3.430
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0	0
<i>Subtotaal</i>	<i>4.772</i>	<i>813</i>	<i>0</i>	<i>3.430</i>
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0	0	0
Totaal bezoldiging	4.772	813	0	3.430
Motivering indien overschrijding: zie	nvt	nvt	nvt	nvt
Gegevens 2018				
Duur dienstverband in 2018	1/1 - 31/12		1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging 2018				
Beloning	4.772	0	3.430	3.430
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0	0
Totaal bezoldiging 2018	4.772	0	3.430	3.430
Individueel WNT-maximum 2018	21.900		14.600	14.600

bedragen x € 1	M. Vreeburg	M. Boon
Functie(s)	Lid Raad van Toezicht	Lid Raad van Toezicht
Duur dienstverband	1/10 - 31/12	1/1 - 31/12
Individueel WNT-maximum	3.800	15.200
Bezoldiging		
Beloning	813	3.430
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0
<i>Subtotaal</i>	<i>813</i>	<i>3.430</i>
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0
Totaal bezoldiging	813	3.430
Motivering indien overschrijding: zie		nvt
Gegevens 2018		
Duur dienstverband in 2018		1/1 - 31/12
Bezoldiging 2018		
Beloning	0	3.430
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0
Totaal bezoldiging 2018	0	3.430
Individueel WNT-maximum 2018		14.600

B11 **Beleidsinfo VO**

	Lasten administratie €	Lasten huis- vesting €	Lasten leermiddelen €	Lasten meubilair €	Baten Ouder- bijdragen €	Lasten Schoon- maken	Baten Spon- sonng €	Baten Totaal €	Lasten Totaal €
Bovenschools	0	0	0	0	0	0	0	0	0
16TV	1.630.828	1.614.764	660.030	95.552	1.101.101	439.547	500	21.354.649	20.916.707
<u>Totaal bestuur</u>	<u>1.630.828</u>	<u>1.614.764</u>	<u>660.030</u>	<u>95.552</u>	<u>1.101.101</u>	<u>439.547</u>	<u>500</u>	<u>21.354.649</u>	<u>20.916.707</u>

Beleidsinfo PO

	Lasten administratie €	Lasten huis- vesting €	Lasten leermiddelen €	Lasten meubilair €	Baten Ouder- bijdragen €	Lasten Schoon- maken	Baten Spon- sonng €	Baten Totaal €	Lasten Totaal €
Bovenschools	0	0	0	0	0	0	0	0	0
05WB	77.288	231.726	75.082	33.645	238.504	66.138	0	3.234.382	3.283.160
<u>Totaal bestuur</u>	<u>77.288</u>	<u>231.726</u>	<u>75.082</u>	<u>33.645</u>	<u>238.504</u>	<u>66.138</u>	<u>0</u>	<u>3.234.382</u>	<u>3.283.160</u>

Ondertekening van de jaarrekening

Den Haag, 16 juni 2020

De bestuurder,

Dhr. J.H.B. Jansen

De Raad van Toezicht,

Dhr. M. de Bruine
Voorzitter

Dhr. W.M. van Ewijk

Mw. K.C. Jansen

Mw. M. Vreeburg

Aan de raad van toezicht en
het college van bestuur van
Stichting Vrijescholen Zuidwest Nederland
Waalsdorperweg 12
2597 JB DEN HAAG

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Stichting Vrijescholen Zuidwest Nederland te Den Haag gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Vrijescholen Zuidwest Nederland op 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2019;
2. de staat van baten en lasten over 2019; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Vrijescholen Zuidwest Nederland, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- de bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.2. Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2. Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het college van bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het college van bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het college van bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het college van bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het college van bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het college van bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's;
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn;
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 23 juni 2020

Horlings Accountants & Belastingadviseurs B.V.

Was getekend

Mevrouw C. Rabe
Registeraccountant

C2 Voorstel bestemming van het resultaat

Vooruitlopend op het besluisbesluit is het exploitatiesaldo over 2019 volgens onderstaand overzicht toegevoegd cq. onttrokken aan de reserves.

	€	€
Resultaat voor resultaatbestemming		
Algemeen		
Leiden	47.043	
Rotterdam	205.780	
Waalsdorperweg	185.492	
Abbenbroekweg (PO)	(48.712)	
IWSTH (PO)	0	
Totaal resultaat voor resultaatbestemming		<u>389.603</u>
Mutatie bestemmingsreserves		
Algemeen	15.230	
Leiden	(42.276)	
Rotterdam	(126.168)	
Waalsdorperweg	(28.917)	
Abbenbroekweg (PO)	15.627	
Totaal onttrekking uit bestemmingsreserves		<u>(166.504)</u>
Totaal dotatie algemene reserve		<u>223.099</u>

C3 **Gebeurtenissen na balansdatum**

Er hebben geen gebeurtenissen na balansdatum plaatsgevonden, welke impact hebben op de jaarstukken 2019.

D1 Gegevens van de rechtspersoon

Naam instelling: Stichting De Vrije Scholen Zuidwest Nederland
Adres: Waalsdorperweg 12
Postcode/plaats: 2597JB DEN HAAG

Postadres: Waalsdorperweg 12
Postcode/plaats: 2597JB DEN HAAG

Telefoon: 070-3244300
Fax: 070-3248600
E-mail: vrijeschool@vsdenhaag.nl
Internetsite:

Bestuursnummer: 95785

Contactpersoon: Mr. J.H.B. Jansen
Telefoon: 070-3244300
Fax: 070-3248600
E-mail: personeel@vsdenhaag.nl

Brinnummer: 16TV / 05WB

Naam

1	Stichting Vrijescholen Zuidwest Nederland	vestiging VO	Leiden	16TV
2	Stichting Vrijescholen Zuidwest Nederland	vestiging VO	Rotterdam	16TV
3	Stichting Vrijescholen Zuidwest Nederland	vestiging VO	Den Haag	16TV
4	Stichting Vrijescholen Zuidwest Nederland	PO	Den Haag	05WB

D2 Segmentatie

Balans	€ VO	€ PO	€ Totaal	
1.2	Materiële vaste activa	1.846.339	568.326	2.414.665
1.3	Financiële vaste activa	0	7.470	7.470
1.5	Vorderingen	1.052.858	618.770	1.671.628
1.7	Liquide middelen	<u>4.479.661</u>	<u>1.019</u>	<u>4.480.680</u>
	Totaal activa	7.378.858	1.195.586	8.574.444
2.1	Eigen Vermogen	3.602.568	342.725	3.945.293
2.2	Voorzieningen	1.245.444	103.751	1.349.195
2.3	Langlopende schulden	0	0	0
2.4	Kortlopende schulden	<u>2.487.573</u>	<u>792.383</u>	<u>3.279.956</u>
	Totaal passiva	7.335.585	1.238.859	8.574.444
		€ VO	€ PO	€ Totaal
	Baten			
3.1	Rijksbijdragen OCW	18.577.609	2.543.711	21.121.320
3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	647.564	164.347	811.911
3.5	Overige baten	<u>2.129.476</u>	<u>526.324</u>	<u>2.655.800</u>
	Totaal baten	21.354.649	3.234.382	24.589.031
	Lasten			
4.1	Personeelslasten	16.517.226	2.693.679	19.210.905
4.2	Afschrijvingen	362.777	70.239	433.016
4.3	Huisvestingslasten	1.614.764	231.726	1.846.490
4.4	Overige lasten	<u>2.421.940</u>	<u>287.516</u>	<u>2.709.456</u>
	Totaal lasten	<u>20.916.707</u>	<u>3.283.160</u>	<u>24.199.867</u>
	Saldo baten en lasten	437.942	(48.778)	389.164
5	Financiële baten en lasten	<u>371</u>	<u>68</u>	<u>439</u>
	Resultaat uit gewone bedrijfsvoering	<u>438.313</u>	<u>(48.710)</u>	<u>389.603</u>
	Resultaatbestemming	-182.131	15.627	-166.504
	Resultaat na resultaatbestemming	<u>256.182</u>	<u>(33.083)</u>	<u>223.099</u>